

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 16. kesäkuuta 2008

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 6 53. vuosikerta

Huolenpitoa sankarihaudoista

Vpl. Pyhäjärven uusi sankarihauta-alue sai alkunsa joulukuussa 1939. Ryhmä Hiitolan miehiä oli saanut komennuksen saapua linnoitustoihin Käkisalmen eteläpuolelle. Joulupäivänä heiltä kysyttiin, että onko vapaaehtoisia lähtemään armeijaan. Yhtä miestä lukuun ottamatta kaikki ilmoittautuivat. Parin päivän loman jälkeen 27.12.1939 miehet saivat kokardin karvalakkiinsa ja heille ilmoitettiin, että nyt te olette sotilaita.

Ryhmän jäsenistä, **Vilho Valtonen**, muistelee kuinka hänen sijoituspaikakseen osoitettiin Pyhäjärvellä oleva 7. divisioonan esikuntakomppania (EK/7). Aluksi heidät sijoitettiin Kokkolintaan ja pian sen jälkeen Taubilan kartanon asuntoihin. Vartiointitehtävät varikkorakennuksilla, Pikojoen rautatiesillan vartiointi ja korsujen rakentaminen olivat miesten ensimmäisiä tehtäviä.

Meneillään oleva sota toi mukanaan erikoistehtäviä. Vilho sai komennuksen osallistua valmistamaan ja pystyttämään sankariristejä sankarihaudoille talvisodan sankarivainajille. Ristit tehtiin tuohellisesta noin 10 sentin paksuisista koi-
vuista.

Talvisodan päättyttyä Vilhon viimeiseksi työmaaksi jäi korsun rakentaminen

noin kilometrin päähän Taubilan kartanosta. Täältä oli lähdettävä perääntymään hiihtäen suuntana Kerimäki. Nykyisin Vilho viettää eläkepäiviään Harjavallassa.

Jatkosodan aikana lotat ja sittemmin lotat ja martat yhdessä huolehtivat sankarihautojen kunnosta. Huolenpito isänmaamme sankarivainajista jatkui näin sodan melskeistä huolimatta. Vuosi vuodelta sankarivainajien lukumäärä kasvoi. Viimeinen heistä saatettiin Pyhäjärvellä haudata lepoon kesäkuussa 1944. Nyt tällä hautausmaalla lepäävät 102 Pyhäjärven ja kolme Metsäpirtin sankarivainajaa. Alueen reunalla on myös saksalaisten sotilaitten hautoja.

Sodan päättymisen jälkeen kului lähes 50 vuotta ennen kuin suomalaiset pääsivät virallisesti käymään kotiseuduillaan. Sitten alkoi tapahtua. Vuonna 1994 Pyhän-Säätiön toimesta pystytettiin **Matti Ahvo-**
sen suunnittelema ja Kaarlahden Kiviveistämön valmistama sankarivainajien muistomerkki ja hauta-alue aidattiin. Sankarivainajiemme muiston kunnioittaminen oli saanut jatkuvuutta. Kuinka moni onkaan kotiseutumatoillaan vienyt kukkakimpun muistomer-
kille ja hiljentynt hetkeksi

Ennen töiden aloittamista säätiön hallituksen puheenjohtaja Yrjö S. Kaasalainen ja hallintoneuvoston puheenjohtaja Antero Pärssinen laskivat kukkalaitteen sankarivainajien muistomerkillä.

kunnioittamaan sotilaitten uhrautuvuutta.

Viimeisin huolenpito tapahtui 19.-22. toukokuuta 2008, kun Pyhäjärvi-Säätiön nimeämä ryhmä kävi

talkoomatkalla kunnostamassa ja maalaamassa sankarihauta-alueetta ympäröivän aidan. Samassa yhteydessä maalattiin myös kirkon muistomerkin ympärillä oleva aita. Nyt on koti-

seutumatkailijan jälleen hyvä pysähtyä läheistemme ja itsenäisyytemme puolustajien viimeisen leposijan ääreen.

KAUKO
HINKKANEN

Vpl. Pyhäjärvi-juhlien infoa sivuilla 2, 6-7.

Tervetuloa
Mouhijärvelle 19.-20.7.

Vilho Valtonen tutkimassa Kaunistä Vpl Pyhäjärveä kirjasta nimiä sankarivainajista, joiden hautakummulle hän oli tehnyt sankariristejä.

Talkoolaiset kahvitauolla työmaansa äärellä. Kuvassa vasemmalta; Antero Pärssinen, Pertti Pohjolainen, Esko Pulakka, Yrjö Inkinen, Yrjö S. Kaasalainen ja ryhmämme kokkina toiminut Reino Äikiä.

16. kesäkuuta 2008

Tavoitteet auttavat elämässä

Meillä jokaisella on elämässämme tavoitteita. "Laiva jolla ei ole tavoitetta, ei koskaan pääse perille". Se purjehtii monen sataman kautta ehkäpä hyvinkin kauas, kunnes pääsee määränpäähän. Tavoitemäärityksen jälkeen meidän tulee löytää oikeat keinot, joilla pääsemme perille. Usein joudumme etene-
mään välitavoitteiden kautta, kuten koulussa luokalta toiselle. Toisinaan tavoitteemme voivat olla yhteisiä, jolloin joukko henkilöitä toteuttaa yhdessä haaveen, johon yksin ei pystyisi. Joskus joudumme tinkimään tavoitteistamme. Ehkä niitä on ollut useita samaan aikaan, tai ne ovat sellaisia joihin aikamme tai muut voimavaramme eivät riitä. Myöhemmin saatamme huomata, etteivät ne kaikki olleet edes tavoittelemisen arvoisia. Minkälaisia tavoitteita sinulla on elämässäsi?

Suurin onni joka ihmisestä voi kohdata, on saada tehdä sellaista työtä, josta pitää, on se sitten talojen rakentamista, koneiden korjaamista tai jotakin ihmisten palveluun liittyvää tai ihan mitä tahansa työtä, jonka tuntee omakseen. Tänä vuonna maasamme kirjoitti ylioppilaaksi noin 28 tuhatta ja samoihin aikoihin valmistui lukuisissa oppilaitoksissa erilaisiin ammatteihin noin 32 tuhatta nuorta. He ovat opiskelun myötä saavuttaneet tavoitteensa, joka toivottavasti on välittävää. Sen jälkeen on edessä lukuisia vaihtoehtoja ja valintoja. Olisiko väli vuoden paikka, jolloin voisi suorittaa varusmiespalveluksen ja saada samalla elämäntähtämyksen ja mietintäaikaan tulevaisuuden suunnitteluun? Joillekin opintojen jatkaminen on ollut jo kauan mielessä. Valintojen tekeminen on mielenkiintoista, koska ne vaikuttavat pitkälle tulevaisuuteen. Työpaikan löytäminen voi olla nykyisin helppoa, mutta kehittyminen taitavaksi ammatillaiseksi edellyttää jatkuvaa uurastusta ja alan kehityksen seuraamista. Nuoria kannustan asettamaan tavoitteet korkealle ja tarvittaessa arvioimaan uusi suunta elämässä.

Saamani kirje eräältä tuttavaltani jokin aika sitten pysäyttänyt minut miettimään tavoitteita yli 60 vuotta sitten. Kirjoittajan äiti oli nuorena 15-vuotiaana tyttönä, monien karjalaisten tavoin kuljettamassa karjaa kotoaan pois sodan jaloista. Matka oli hyvin rasittava ja vaarallinen jonka lisäksi monet asiat askarruttivat mieltä silloin kesällä 1944. Päällimmäisenä oli ajatus; miten tästä kaikesta selvitään ja miten koko Suomi selviää. Muutaman päivän vaelluksen jälkeen kengät kuluivat puhki ja ne oli hylättävä, jolloin kävelyä oli jatkettava paljain jaloin kohti tuntematonta, soratien nipistäessä jalkapohjia. Tavoite oli kuitenkin selvä: pois turvaan ja kohti länttä. Tämä matka päättyi vihdoin sukulaisten ja tuttavien luo Keski-Suomeen. Yllättävänä ja onnellisena loppuna tuo kyseinen tyttö sai eräältä sukulaiselta uudet kengät todelliseen tarpeeseen. Miten me nykyisen hyvinvoinnin ihmiset selvisäisimme tuollaisista koettelemuksista? Vanhempi sukupolvi ansaitsee nämä ajat kokeneena meidän kaikkien kunnioituksen. He jos ketkä osasivat toimia yhdessä, yhteiseksi hyväksi.

Kesään kuuluvat erilaiset juhlat ja niihin osallistuminen. Karjalan liiton kesäjuhlat Tampereella, ja Vpl. Pyhäjärvi juhlaa vietämme heinäkuussa Mouhijärvellä. Sukuseurat kokoontuvat silloinkin.

Otetaan tavoitteeksi nauttia Suomen suvesta, osallistutaan kesän tapahtumiin ja tavataan toisiamme. Virkistävää kesää kaikille lehtemme lukijoille. Jo joutui armas aika ja suvi suloinen...

YR.JÖ S.
KAASALAINEN
Hallituksen
puheenjohtaja

Mouhijärven juhlilla on parkkitilaa eikä portaita tarvitse pelätä

Heinäkuuisia Vpl. Pyhäjärvi-juhlia on valmisteltu Mouhijärvellä huolella, jotta niin nuoret kuin vanhat siellä viihtyisivät. Juhlatoimikunnan puheenjohtaja **Kari Äikäs** toivoo todella, että eri sukupolvet lähtisivät kotiseutujuhille sankoin joukoin.

– Tulkaa ja tuokaa lapset ja nuoret mukaan juhlille! kuuluu juhlatoimikunnan kutsu. – Mouhijärvihän on keskeisellä paikalla pyhäjärveläisten sijoituskuntiin nähden, joten meille on helppo tulla.

Juhlatoimikunta haastaa karjalaisseurat ja pyhäjärveläiskerhot kokoamaan väkeään vaikkapa yhteiseen bussikuljetukseen. – Kerätäkää porukkaa ja lähtekää Mouhijärvelle!

Kun juhlat pidetään Mouhijärvellä 24 vuoden tauon jälkeen, otetaan siellä vieraat vastaan comeasti – muun muassa kattamalla sunnuntaiin pääjuhlaan oikein karjalainen pitopöytä **Marja-Leena Viitasen** johdolla.

Myös siitä on huolehdittu, että ”huonojalkaisekin” pääsevät sujuvasti juhlapaikoille.

– Yhteiskoululla ei ole rappuja, ja parkkipaikkoja on vieressä riittävästi. Myös kirkolle on mahdollista päästä autolla; kenenkään on

Kari Äikäs sanoo, että juhlapaikoille pääsee tarvittaessa autolla lähes oven eteen.

hankalampi liikkua, hänet voidaan tuoda autolla sille puolelle kirkkoa, mistä on helpompi kulkea sisään, selvittää Äikäs.

Lisäksi kirkonmälle varataan penkkejä, joissa voi levähtää.

Ohjelmasta on pyritty tekemään monipuolinen. Esiintyjinä on pyhäjärveläisiä, pyhäjärveläistauksia, paikallisia ja henkilöitä lähialueilta.

Lauantai 19.7. käynnistyy yhteiskoululla sukuseminaarilla, jonka jälkeen on tilaisuus pitää sukukokouksia. Muistojen iltä käynnistetään kirkossa aloitta-

malla kukkien laskulla **Karl ja Impi Wiikan** haudalle. Wiikat ovat teemana illan puheessa, jonka pitää **Salme Rintala**. Myös **Aila Mannikainen** kertoo muistoja Impi Wiikasta. Illan ohjelmassa on lisäksi laulua ja runonlausuntaa. Tilaisuuden puolesta **Mirja Tenkanen**, kanttori-urkurina toimii **Päivi Vuoristo**.

Lauantai muistojen iltat jatketaan yhteiskoululla, jossa iltamien ohjelmaan kuuluu myös nuorten tietokilpailu. Tietokisavastuksia nuorten joukkueet saavat hakea tietokoneen avulla, joten rohkeasti nyt mukaan kisaan! Kts. alla.

Sunnuntai alkaa perinteiseen tapaan juhlamessulla, jossa saarnaa teologian tohtori **Juhani Forsberg**. San-karihautojen kunniaikäynnillä puheen pitää Reserviläisliiton varapuheenjohtaja **Esko Raskila**.

Pääjuhlassa juhlapuheen pitää 60-vuotiaan Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston puheenjohtaja **Antero Pärssinen**. Lisäksi antimina on laulua, tanssia, runoutta, musiikkia, stipendit ja muistamiset ja nuoren polven kommentit karjalaisuudesta.

Juhlien erikoisuutena on tuohityönäyttely, josta voi ostaa vaikkapa tuohikihlat. Näytteilleasettajana on moninkertainen suomenmestari **Maija Nurminen**.

Hyvät arpajaisetkin on kuulemma luvassa.

– Yhteiskoululle järjestetään myös myyntipaikkoja, jotka sijoitetaan kaikki samaan luokkatilaan, Äikäs kertoo.

Myyntipaikkojen varauksia ottaa vastaan **Keijo Lehtonen** numerossa 0400 403 202.

Majoittumismahdollisuuksista tarkempaa tietoa sivulla 6 sekä yhteystenki-löiden puhelinnumero.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Nuorille tietokilpailu Pyhäjärvijuhlissa; vastauksia saa hakea netistä

Nuorten tietokilpailu järjestetään 19.7.2008 klo 19.00. Mouhijärven yhteiskoululla.

Kilpailun aiheena on Vpl. Pyhäjärvi-tietämys ja kilpailu koostuu 5-6 nuorten joukkueesta. Vastaukset kysymyksiin löytyvät Pyhäjärven www. sivuilta ja internettytytydet ja tietokoneet ovat koululla joukkueiden käytössä.

Joukkueita toivotaan kunnista, joihin pyhäjärveläisiä sodan jälkeen asutettiin. Joukkueen kokoonpano: ikä alle 20 vuotta, juuriltaan pyhäjärveläisiä, kaksi jäsentä/joukkue ja joukkueet valitaan ilmoittautumismäärityksessä. Ilmoitaksi mahdollisimman pian!

Tietokilpailun juontaa **Asta Seppälä-Puputti** ja tuomareina toimivat **Salme Rintala** ja **Reino Äikäs**, jotka jakavat palkinnot.

Ilmoittautuminen
ja tiedustelut
SARI HASSI
puhelin 0400-950 282
sähköposti
sari.hassi@kopteri.net

Sari Hassi vastaa tietokilpailun organisoinnista, Helena Hietanen puolestaan esittää pääjuhlassa nuoren puheenvuoron. Kuva: Kari Äikäs.

Levähdyshetki Sakkolan lastenkodin pihamaalla. Istumassa vas. Iisakki Kuisma, Taisto Virkki, Hannu Turkkinen, Ilmi Pesonen, Yrjö S. Kaasalainen, Raili Lameranta ja Reino Äikiä.

Lastenkodille vietiin jälleen kerran avustustavaraa, joiden kantamisessa pyhäjärveläiset auttoivat.

Pitäjien yhteismatkalla naapurit tulevat tutuiksi

Kuusi siirtokarjalaisten yhteistyöelintä on viime vuosina lujittanut ja tiivistänyt yhteistyötään. Tieto-taitoa ja kokemuksia on vaihdettu niin Suomen puolella pidetyissä tapaamisissa kuin yhteisillä matkoilla Karjalaa. Omien kotipitäjien koluamisen ohella on nähty antoisaksi tutustua tarkemmin myös naapuripitäjien historiaan ja nykytilaan Suvannon seudulla Käkisalmen alueella. Samalla on ylläpidetty yhteyksiä sikäläisiin kuntajohtajiin.

– Pitäjäyhteisöjen aktiiviset jäsenet usein järjestävät ja johtavat kotiseutumatkoja. Kun naapuripitäjien nähtävyydet tulevat heille tutuiksi, on helppo laajentaa kotiseutumatkailua oman pitäjän ulkopuolelle, sanoo Sakkola-Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja **Hannu J. Paukku**.

Paukku Sakkolasta ja **Taisto Virkki** Vuokselasta

johtivat toukokuista yhteistoimintamatkaa kannakselle kohteena siis Sakkolan ja Vuokselan pitäjät. Viime vuonna vastaavan yhteismatkan kohteina olivat Vpl. Pyhäjärvi, Räisälä sekä Käkisalmen linna ja museo. Ensi vuonna on tarkoitus tutustua Metsäpirttiin ja Rautuun.

Pitäjäyhteisöjen edustajia oli matkalla Metsäpirtistä, Pyhäjärveltä, Raudusta, Räisälästä, Sakkolasta ja Vuokselasta. Jatkossa todennäköisesti myös Käkisalmi on aktiivisemmin tulossa mukaan yhteistoimintaan.

– Oli nautinnollista saada mielenkiintoista tietoa naapuripitäjistä ja nähdä alueita, joissa ei ole koskaan aiemmin tullut käytyä, kiittelee räisäläisjuuri-**n Kullervo Huppunen**.

Samaa mieltä on Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallituksen

puheenjohtaja **Yrjö S. Kaasalainen**.

– Erinomaisen opastuksen lisäksi saimme kuulla siellä syntyneiltä henkilöiltä omakohtaisia muistoja aikaisemmin eletystä elämästä, tuumaa Kaasalainen, joka jo edellisessä Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä kirjoitti matkan antimista.

Yhteys kunta-päättäjiin tärkeää

Suvannon seudun pitäjäyhteisöt ovat tavanneet toisiaan Suomessa pari kertaa vuodessa. Tuolloin on käyty neuvotteluja ja tehty tietojenvaihtoa monenlaisista aiheista – kuten kotiseutumatkojen ja -juhlien järjestämisestä ja yhteistyöstä venäläisviranomaisiin.

– Henkilökohtaiset kontaktit sikäläisiin päättäjiin ovat ensiarvoisen tärkeitä, korostaa Hannu J. Paukku.

Kuuden säätiön edustajat saivat toukokuuisella mat-

kallaan saman pöydän ääreen toistakymmentä kuntajohtajaa Käkisalmen läänin alueelta yhteisen illallisen ja kuulumisten vaihdon merkeissä.

Sakkola-Säätiön vetämänä toimiva Erillinen Pataljoona 6:n perinneyhdistys kuulosteli taas Keljan taistelujen muistopatsaan lupas-
asiaa.

– Odotamme venäläisen osapuolen päätöstä vuodenvaihteeseen mennessä, olipa lupa myönteinen tai kielteinen, toteaa perinneyhdistyksen ja Sakkola-Säätiön hallituksen puheenjohtaja **Hannu Turkkinen**.

Pyhäjärveläiset ja rautalaiset puolestaan saivat tehtyä valmisteluja kesän talookomatoihinsa, joilla kunnostetaan omia pyhiä paikkoja.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Pitkästä aikaa matkalaiset pääsivät linja-autolla perille Vuokselan kirkolle asti. Kirkko on kehossa kunnossa, mutta vaikuttava näky silti. Kuva: Taisto Virkki.

Taisto Virkki esitteli Vuokselan sotilaspoikapatsasta.

Pyhäjärven Pyhäkylässä tavattiin sattumalta siellä kesää viettävä yllääkari Kasakov rouvineen. Kuva: Yrjö S. Kaasalainen.

Rakas Mami, Mummo, Isomummo

Selma Elina Laine

o.s. Karvonen

s. 6.6.1919 Vpl. Pyhäjärvi
k. 9.5.2008 kotonaan Naantalissa

Syvästi kaivaten

Heikki

Annikki ja Eero

Kristiina perheineen

Katriina perheineen

Tuula ja Tuomo

Satu perheineen

Marko perheineen

Petri perheineen

Elvi ja Jaakko

Eeva perheineen

Erni perheineen

Erno

Riitta

Reijo ja Sirpa

Mikko perheineen

Tiia perheineen

Mirja

Kari

Sukulaiset ja ystävät

Isomummoa ikävöiden

**Milla, Markus, Mikael, Veran, Arno,
Emilia, Elmeri, Aikturi,
Emma, Ella ja vauva**

*Jo Karjalan kunnailla lehtipuu,
jo Karjalan koivikot tuuhettuu,
käki kukkuu siellä ja kevät on,
vie sinne mun kaihoni pohjaton.*

Siunaus toimitettu 17.5. läheisten läsnä ollessa.
Kiitos kaikille meitä surussamme muistaneille.

Kirkonsanoma

Muistoja

Kesäkuussa 1948, tarkalleen kuusikymmentä vuotta sitten perheemme muutti Huittisiin, jossa saimme oman evakkotilan lohkokortilla Ala-Jaakolan tilasta Jokisivulta. Sitä ennen olimme olleet lyhyen aikaa Alavudella ja vuodet 1941-1948 Laihialla. Laihian vuosia synkensivät sota sekä isän katoaminen sodan loppuvaiheissa 1944. Muutto Huittisiin lujitti monella tapaa uskoa ja toivoa, että elämä voi muuttua vielä valoisaksi.

Ja niinhän se muuttuikin. Saimme ensin rakennetuksi oman navetan, sitten saunan ja asuinrakennuksen. Tuntuu ihmeelliseltä muuttaa vuokranurkista omaan kotiin. Meidät otettiin Ala-Jaakolan väen taholta hyvin ystävällisesti vastaan, vaikka ei voinut olla yksinkertaista hyväksyä sitä, että vanhasta sukutilasta lohkaistiin kymmeniä hehtaareja metsää ja peltoa vieraille. Talon isäntä Juho oli vakaa kristitty, joka ei koskaan vienytkä väkeä heinä- tai elopellolle sunnuntaina, vaikka se olisi ollut viikon ainoa poutapäivä. ”Kyllä ne aina on sieltä korjuun saatu”, hän huomautti, jos joku nuoremasta väestä ehdotti töihin menoja sunnuntaina. Kun hän sitten muutaman vuosien päästä teki kuolemaa, hän kutsui minut ja veljeni kamarinsa vuoteen ääreen ja sanoi meille jäähyväisiksi: ”taivaassa tavataan”, ja nukkui muutaman päivän päästä pois.

Talon emäntä Martta piti meille jokisivulaisille lapsille pyhäkouluja, josta jäivät mieleen monet raamatunkertomukset ja laulut. ”Onhan taivaassa tarjolla lapsillekin” ja ”Musta Saara” jäivät mieleen sanoineen ja sävelineen.

Jotkut sodan takia evakoiksi joutuneet kokivat hyvin kovia kohtaloita. Ihmeteltiin, miksi he tänne tulivat eivätkä pysyneet kotonaan. Oudot sukunimet, erilainen murre, poikkeavat tavat herättivät – ei aina kovin hyväntahtoista huumoria – vaan suoranaista pilkkua.

Meidän kohdallamme kokemukset olivat hyvät. Näin jälkikäteen olen varma siitä, että vastaanottajiemme kristillinen vakaumus määräsi heidän elämänsä arvoja myös silloin, kun heidän oli otettava oma osansa kansamme taakasta.

JUHANI FORSBERG

Tampereen Vpl Pyhäjärvikerhon kuulumisia

Kerho on kokoontunut joka kuukauden toisena sunnuntaina Vanhalla kirjastotalolla Keskustorin laidalla, Tammerkosken rannalla. Kokoontumisissa on mm. käsitelty pyhäjärveläistä historiaa, vaihdettu kuulumisia, pidetty arpajaisia ja kahviteltu välilajilla.

Kevätkausi päätettiin teatterimatalla Lahteen 26.4. Kauniissa säässä ihastelimme maisemia ja tuota pikaa Lahden maamerkit, hyppyrimäet olivat silmiemme edessä. Satamassa Vesijärven rannassa katselimme ulkopuolelta vuoden 2000 keväällä valmistunutta Lahden ylpeyttä, Sibeliusaltoa. Sanotaan sen olevan maailman 5. paras konserttitalo (v. 2006), hyvin rakennus sopii maisemaan. Lahti konserttitaloineen tuli tutuksi karjalaisille, kun Kesäjuhlat pidettiin Lahdessa 17.-19.6.2005. Urheilukeskuksessa nautimme kiireettömästi maitavan lounaan Ravintola Voittossa, aivan hyppyrimäkien juurella. Lounaan jälkeen suuntasimme matkamme Kaupunginteatteriin katsomaan Pirkko Saision kirjoittamaan kome-

diaa: ”Omat koirat”, siinä käsiteltiin niitä erilaisia tunteita, joita Hämeen vakaiisiin oloihin tottuneet ihmiset tunsivat karjalaisen siirtoväen tullessa omine tapoineen ja murteineen heidän keskuuteensa. Näytelmä on jokaisen itse parasta katsoa ja kokea, näytelmä oli tällä kerralla loppuunmyyty. Paluumatkalla pidettiin arpajaiset, laulettiin yhdessä ja poikettiin kahvilla.

Kesällä on taas aika juhlaan! Kerholaisten osallistuvat mm. talkootyöhön Tampereella vietettävillä Karjalaisilla Kesäjuhilla 13.-15.6. Unohtaa ei sovi myöskään Mouhijärvellä 19.-20.7. pidettäviä Vpl Pyhäjärvi-kiuhuja. Sukuseurat kokoontuvat ja loppukesällä Kalamajan-Montruan Pöhlöjän jakokunta, johon isäni kautta kuului, viettää vuotuista juhlaansa Vammalan Karkussa.

Kerho aloittaa syyskauden su 14.9. klo 13 Vanhalla kirjastotalolla, tervetuloa pyhäjärveläisyydestä kiinnostuneet joukolla mukaan!

PIRJO KIIHALA
kerhon sihteeri

Rauha-tädin muistolle

Rauha Koppanen syntyi 04.08.1923 Viipurin läänin Pyhäjärvellä, jonka Yläjärven Lopotin kylässä hän eli lapsuus- ja nuoruusvuotensa. Perheen Matti-isä oli kalastaja. Muun perheen muodostivat Varpu-äiti sekä kaikkiaan 11 lasta. Lapsista kolme tosin kuoli heti heidän synnyttyä. Myös perheen isä kuoli suhteellisen nuorena. Rauhan sisaria olivat Juuso, Anselmi, Kaarlo, Hilja, Pekka, Hellä ja Matti. Näistä on elossa enää Mäntässä asuva Rauha nuorempi Hellä.

Talvisota vaikutti monin tavoin Rauha Koppanen tulevaisuuteen päättäen mm. hänen koulunkäyntinsä ja ammatin hankkimishäveet. Sodan ajaksi Koppanen perhe sijoitettiin ensin Alavudelle ja myöhemmin Kuortaneelle. Yksi veljistä haavoittui heti sodan alettua ja menehtyi myöhemmin sotien päätyttyä. Väli- rauhan aikaan v. 1943 Rauha pääsi vähäksi aikaa takaisin Pyhäjärvelle, jossa entinen koti jouduttiin rakentamaan täysin uudelleen. Karjalaisuus ja rakkaus kotiseutuun pysyi kuitenkin vahvana Rauhasa koko hänen elämänsä ajan.

Hänelle oli tärkeää osallistua oman pitäjän kesäjuhille ja kerhojen toimintaan. Hän ehti myös monta kertaa vierailla kotiseuduillaan Karjalassa. Näillä matkoilla oli mukana myös hänen sisarustensa lapsia, joille hän esitteli kotiseutuunsa mielellään.

Rauha Koppanen elämä oli hyvin työntäyteinen lapsuudesta lähtien. Jo varhain hän joutui kesäksi pois kotoa ”piikomaan”. Usein hänellä oli näistä työmatkoista tuliaisena leninki- tai takkikangas. Kesätöissään ollessa hän kuitenkin kاپasi aina omaan kotiin. Koti, vaikka köyhäkin, oli hänelle paras paikka maailmassa.

Lapsuusaikojen ankarat kokemukset kasvattivat Rauhasta riitteen. Hän oli myös ripeä liikkeissään ja toimissaan elämänsä loppuun saakka. Liikuntaan kuului nuoruudessa urheilu, aikuisiällä marjastaminen, sienestäminen ja kävely. Hän uskoi ns. hyötyliikunnan kuntoa kohottavaan vaikutukseen. Elämänsä aikana Rauha ehti tehdä monenlaisia töitä. Hän ei koskaan väheksynyt vähäisempiäkään töitä ja otti vastaan sen, mitä kulloinkin oli saatavilla. Työntekijänä hän olikin erittäin pidetty ja häntä tulla töihin hakemaan kotoa asti. Hän ehti olla ravintolan keittiöissä töissä Hämeenlinnassa, 50-luvulla

kuutomossa Ruotsissa pariinkin eri otteeseen. Myöhemmin hän työskenteli vuosikaudet rakennustyömailla Helsingissä ja työhistoriansa loppuajan ennen eläkkeelle siirtymistään kirjapainossa Espoossa. Eläkepäiviksi hän muutti vuonna 1983 Tampereelle lähemmäksi sukulaisiaan ja muita ystäviään.

Ahkeruus, auttavaisuus, tinkimätön rehellisyys ja vastuuntuntoisuus ovat Rauha Koppanen parhaiten kuvaavia ominaisuuksia. Läheisten auttaminen menikin hänen oman etunsa edelle. Hän hoiti mm. pitkään sairasta ja halvaantunutta äitiään ennen tämän kuolemaa. Samoin hän hoiti työkaverinsa pientä poikaa, kun pojan äiti oli työvuorossa. Rauha osallistui myös kotieläinten Karjalasta pois kulkutukseen sotien päätyttyä. Siirto tehtiin kävelen ensin Sulkavalle, sitten junalla Jyväskylään ja lopuksi kävelen Korpilahdelle. Tämä työtehtävä kesti useita viikkoja. Hän pesi myös sodan aikana vapaaehtoisesti sotilaiden pyykkettä.

Lapsuuden vaikeat ajat kasvattivat Rauha Koppanen myös hyvin itsenäisen. Hän oppi pärjäämään omillaan. Hänellä ei ollut omaa perhettä ja lapsia. Sisaret ja näiden lapset perheineen, serkut ja laaja ystäväpiiri

olivat hänen perheensä. Näihin läheisiinsä hän oli tiiviissä yhteydessä aina kuolemaansa saakka. Hyväsydämisenä, valoisana ja huumorintajuksena ihmisenä hän oli aina tervetullut kyläilemään sukulaisten ja tuttavien luokse samoin kuin hänen vieraanvaraiseen kotiinsa olivat aina kaikki tervetulleita ikään katsomatta.

Rauha Koppanen huolehti terveydestään ja ulko- näöstään tarkoin, pukeutui kauniisti ja huolitellusti viimeisiin päiviinsä asti. Samoilta periaatteilla hän huolehti myös kodistaan. Ulkomatkatkailu oli yksi Rauhan lempi vapaa-ajan harrastuksista pitkään ja näillä matkoilla Kanadassa. Matkarahat hän varmisti taloudellisella ja vaatimattomalla elämäntavallaan. Luonto, eläimet ja luonnon muut ilmeet olivat hänelle myös tärkeitä. Aikaa ja puhuttavaakin hänelle riitti aina niin linnuille, eläimille kuin kukille.

Viimeisen vuoden aikana Rauha Koppanen terveys alkoi kuitenkin vähitellen heiketä ja hän menehtyi sairauskohtauksen murtamana kotonaan 12.05.2008.

sisaren tytär
SEIJA
KAINULAINEN
Heinolasta

Rakkaamme

Rauha KOPPANEN

* 4.8.1923 Vpl. Pyhäjärvi
† 12.5.2008 Tampere

Kiittäen ja kaivaten

**Hellä-sisko perheineen
Sisarusten lapset
perheineen
Muut sukulaiset
ja ystävät**

*Me katoamme kuin uni
aamun tullen.
Kuin ruoho,
joka hetken kukoistaa,
joka aamulla
vielä viheriöi,
mutta illaksi kuivuu
ja kuuhtuu pois.*

Siunaus toimitettu
31.05.2008 Mäntässä.
Lämmän kiitos osanotosta.

vpl. Pyhäjärvi

Merkkipäiviä

”Minulla on vahva tunne Jumalan varjeluksesta elämässäni”

Maria Hietanen os. Musakka täytti kunnioittavan määrän eli 85 vuotta 4.5.2008 Mouhijärvellä. Marian tie Musakanlahden kodista ”melkein toiselle puolelle Suomea” on ollut pitkä ja vaiherikas. Itse hän toteaa, ”kaikista vaikeuksista huolimatta minulla on vahva tunne Jumalan varjeluksesta elämässäni”. Ja sanojen vakuudeksi hän kertoo monia läheltä piti -tapauksia, jolloin hengenlähtö oli lähellä.

Marian vanhemmat Selma ja Tuomas Musakka olivat Pyhäjärven Musakanlahdesta. Heille syntyi kaikkiaan kahdeksan lasta. Maria kävi kansakoulun ja yhden vuoden jatkokoulua. Turvallisen lapsuuden ja nuoruuden katkaisi talvisota. Kaksi tuntia annettiin aikaa lähtöön ja mukaan sai ottaa neljän päivän eväät ja sen verran vaatetta, mitä käsissään jaksoi kantaa. Maria kertoo.

– Kyl mie uon monta kertaa aatelt, mite vaikia se lähtö ol äitil. Monta pientä lasta ympäril ja viikkotokul reissuttii junis.

Evakkomatka jatkui Pohjanmaan pitäjien kautta Mouhijärvelle. Maria pääsi ripille Toivossa. Musakat palasivat 1941 takaisin Karjalaan ja elämä jatkui entiseen tapaan. Nuorisoseuratoiminta käynnistettiin taas. Maria toimi keittäjänä, opintokerhon puheenjohtajana ja ohjelmien suorittajana.

– Koitimme ”sivistää” itseämme opintokerhon kirjoilla. Evakkomatkojen jälkeen, se yhdessäolo tuttuun kyllä nuorten kanssa

tuntui entistä mukavamalta ja innostavalta. Oli tiinhan kotona.

Mutta ei sitä onnea kestänyt kauaa. Kesäkuussa juhannuksen alla 1944 tuli toinen lähtö. Luonto oli kauneimmillaan, sireenit ja juhannusruusut kukkivat, mutta mieli oli mustaakin mustempi. Maria palasi kuitenkin takaisin Karjalaan. Työvelvollisena hänet velvoitettiin korjaamaan Karjalan satoa talteen. Suomessa oli huutava pula viljasta. Sotilaiden ja muiden työvelvollisten kanssa hän pui yötä päivää viljaa. He palasivat vasta syyskuussa –44. Musakan perhe tuli Pylkönmäen kautta Mouhijärvelle 1945.

Maria oli jo pitkään seurustellut oman kylän pojan Sulo Hietasen kanssa ja heidät vihittiin 1945 Mouhijärvellä. Maatilan he saivat Häijään Tiisalasta ja oma talo valmistui 1947. Perheeseen syntyi viisi lasta Terttu, Marja- Liisa, Juha-

ni, Tuula ja Jorma. Ja heidän myötään on nyt 11 lastenlasta.

Maria on niin ihanan positiivinen, että häntä tänä valittajien aikakaudella on ilo kuunnella. Ja juttua tietysti tulee tutulla murteella. Hän sanoo samoin sanoin kuin valtioneuvos Johannes Virolainen.

– Murretta mie uon haastant koko elämäin ajan ja ain uon ymmärretyks tult.

Maria on niin monesta asiasta kiitollinen. Hyvät lapset ja vielä rakkaammat lapsenlapset. Lapsista kerroessa, suru kuitenkin pyrkii silmäkulmaan. – Toiseksi vanhin tyttäreni Marja-Liisa kuoli. Hänellä oli kolme lasta ja hyvä lääkäriaviomies, mutta ei kuolema sitä katso. Sitä aina usko, että lapset lähtevät vasta minun jälkeen.

Maria ja Sulo muuttivat 1992 kauniiseen rivitaloon Mouhijärven keskustaan. Nuorin poika Jorma otti kotitilan hoitoonsa. Sulo nukkuu pois 1998. Maria asuu nyt yksin, muttei yksinäisenä. Monet harrastukset, veteraanikuntoutukset ja ystävät tuovat elämään sisältöä. Ja tietenkään ei voi sivuuttaa lapsia, jotka lapsineen huolehtivat, että mummolla asiat ovat hyvin.

Tulevissa Pyhäjärvijuhlassa Marian pojan tytär Helena Hietanen esittää nuoren puheenvuoron pääjuhlassa. Helinälle sana karjalaisuus positiivisessa mielessä on sama kuin oma rakas mummo.

SALME RINTALA

Eero Äijö täyttää 90 vuotta Porissa.

Hän on syntynyt Karjalan kannaksella Pyhäjärven Yläjärven kylässä 25.6.1918. Ei vastaanottoa.

Esko Pohjolainen 80-vuotta

Pyhäjärven Kalamajan kylässä syntynyt **Esko Pohjolainen** täyttää Äetsän Keikyässä 80-vuotta 5.7. Esko aloitti koulunkäyntinsä Alakylän kansakoulussa ja vietti lapsuutensa huolettomalla Monturalla veljessarjan toiseksi vanhimpana.

Koulunkäynti ei ollut aivan tavanomaista, sillä hän joutui käymään koulua lyhyitä jaksoja useilla eri paikkakunnilla. Jatkoloukat hän sentään sai käydä 1943 kotona Karjalassa ja tutussa Alakylän koulussa.

Pohjolaisen perhe sijoitui evakkovaiheen jälkeen Kokemäenjoen rantamille Keikyään. Nuoruusiässä Pohjolaiset rakensivat yhteistä kotia ja siinä sivussa tietyt urheilut. Varsinaisen elämäntyönsä Esko suoritti yhdessä vanhimman veljensä Matin kanssa perustetussa puusepän liikkeessä. Sodan jälkeiset vuodet olivat hakeutumista työhön, josta sai toimeentulon. Eskon taival yrittäjänä kesti lähes 40-vuotta. Täytettyään 60-vuotta Esko siirtyi eläkkeelle ja tätä kultaista aikaa onkin nyt sitten kestänyt 20 vuotta.

Harrastukset monilla elämän aloilla ovat pitäneet jalat kuitenkin liikkeellä ja mielen virkeänä. Hyötyliikunnan puolella on met-sänhoito kolmen perheen

polttopuuhuoltona antanut oivallista kuntoilua. Riistan hoidossa hirven ja peurana metsästys ovat jokasyksyisiä harrastuksia. Myöskin omavaraista kalastusta tulee harrastettua kesämökin maastossa Houhajarvella ja talvisin pilkkimatkat yltävät myös lähipitäjien kalaisille vesille.

Aikaisemmin myöskin monet luottamustoimet veivät Eskon aikaa. Monet kunniakirjat kertovat erilaisista luottamustoimista. Hän on saanut mm. Suomen kuntaliiton kultaisen ansiomerkin, osuuspankki-järjestön kultaisen ansiomerkin. Myöskin liikunnan alalta on hänelle myönnetty ansiomitali.

Karjalaisuuden työsaralla Esko on toiminut Keikyän ja Äetsän Karjalaseurojen puheenjohtajana useita vuosia. Myöskin Monturan, Pölhölän ja Kalamajan jakokunnan isäntänä Esko on toiminut aikojen useita vuosia. Tänä aikana tehtiin entisen kotikylän Monturan kirjotomikuntana mahtava kotiseutukirja ”Tarinakivillä”,

lualueiden suunnittelun perustaksi tulisi kävijämäärän sijasta ottaa virkistyskäytön laatu ja luontoon kohdistuvat vaikutukset.

Väitöskirjassa selvitettiin luontomatkailun, vaelluksen, hiihdon ja hevosvaelluksen vaikutuksia kasvillisuuteen, vieraslajiuhkkaan ja maaperään. Vaelluksen kuluksivaikutus kävijä kohden oli kuusinkertainen rinteessä verrattuna tasamaahan. Vaelluksen ja hevosvaelluksen kuluksivaikutus oli hiihtovaellusta voimakkaampi, kun taas kasvillisuuden muutokset olivat yleisimpiä hevosvaellus- ja hiihtoreiteillä.

Koska luontomatkailun vaikutukset ovat riippuvaisia kasvillisuuden ja elinympäristöjen laadusta sekä virkistyskäyttämömuodosta, tapauskohtainen suunnittelu, huolellinen seuranta sekä nopeat reaktiot muutoksiin ovat tehokkaimmat keinot, joilla ympäristöhaitat voidaan välttää. Paikallisyhteisöön ottaminen mukaan suunnitteluun jo alkaisessa vaiheessa vaikuttaa positiivisesti mielipiteisiin aluekehitystä kohtaan.

Luonnonsuojelualueiden suunnittelun ja hoidon tärkeimpänä tehtävänä on luonnon monimuotoisuuden suojelu ja luonnon resurssien hallinta sekä ekologisesti että taloudellisesti

kertomaan jälkipolville synnyinseudusta. Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvostoon Esko on kuultu jo yli 30 vuotta. Pyhäjärvi-juhlien talkooryhmässä niin Kiikassa, Keikyässä kuin yhdistyneessä Äetsässäkin Esko on perheineen ollut innokkaasti mukana. Entisen kotiseudun muistomerkkien pystytys- ja kunnostustalkoissa Esko on ollut myöskin mukana ja leikkiläisesti Esko toteaa: ”maalanneensa taidetta Karjalaan”, sillä niin sankarihauta-alueen kuin kirkonpaikankin lauta-aita on kotoisin Esko verstaalta.

Ansoistaan karjalaisuuden työsaralla Eskolle myönnettiin keväen 2008 liittokokouksessa karjalan Liiton kultainen ansiomerkki.

Talkootehdävät kuitenkin jatkuvat. Viimeisin kohde oli Virossa, jossa Eskon kokoama jakokunnan talkooryhmä nikkaroi ystävyysseurakunnan Saarenmaan Pihlan, leirimajoitukseen kerrossänkyjä.

Nuoruuden urheiluharrastukset keskittyivät lähinnä talviurheiluun ja hiihdossa ja mäenlaskussa tuli useita Satakunnan piiriin mestaruuksia. Myöskin suunnistusta tuli harrastettua. Pirkkan hiihdon alkupaanihoihin kuului myöskin Esko Pohjolainen ja useita kymmeniä laturetkiä on tullut hiihdetyksi.

Merkkipäivänään Esko lähtee matkoille, joten merkkipäivänään hän ei ole kotona. Toivotamme-Eskolle terveyttä ja liikunnan iloa seuraaville vuosille.

REINO ÄIKIÄ

Väitöksiä

Anne Törn ekologisen kasvitieteen alaan kuuluva väitöskirja tarkastettiin Oulun yliopistossa Luonnontieteellisessä tiedekunnassa 14.12.2007. Tohtori Anne Törnin luontomatkailun ekologista ja sosiaalista kestävyttä luonnon-suojelualueilla ja niiden läheisyydessä tutkivan väitöskirjan tiivistelmässä kerrotaan:

Lyhytaikainen tai vähäinenkin virkistyskäyttö kuluttaa luonnonsuojelualueiden kasvillisuutta ja maaperää. Virkistyskäytön haitalliset ympäristövaikutukset ovat riippuvaisia maaston rakennepiirteistä, virkistyskäyttämömuodosta sekä kasvillisuuden ominaisuuksista. Luonnonsuojel-

kestävällä tavalla. Keskeistä on myös sosiaalisesti kestävä alueiden käyttö sekä korkealaatuisten virkistyskohteiden tuottaminen matkailijoille.

Anne Törnin (s. 9.4.1975) edesmennyt isoäiti Lahja Törn os. Jalava on syntynyt Pyhäjärvellä 3.2.1911.

Valmistuneita

Sisko Sillanpää Pulkkilasta on valmistunut taiteen maisteriksi Lapin yliopistosta.

Vanhemmat Laila (o.s. Nännimäinen Yläjärveltä) ja Valdemar Sillanpää Lavias-ta

Ylioppilaita

Äetsän Sarkian lukioista ylioppilaaksi pääsi **Tanja Luoti**.

Vanhemmat Arja ja Arto Luoti, isovanhemmat Kerttu Pärssinen-Luoti ja Taina Luoti Äetsästä. Kerttu juuret ovat Puikkosista Pyhäjärveltä.

75 vuotta täyttää heinäkuun 14. päivänä **Kari Uusitalo** Hyvinkäältä. Hän on syntynyt Vpl. Pyhäjärven kunnan maatilojen hoitaja Urho Uusitalon ja pitäjän kunnalliskodin johtaja Iiris Uusitalon nuorempana lapsena vuonna 1933.

Kari Uusitalo toimi Vpl. Pyhäjärvi-Seura ry:n perustavan kokouksen sihteerinä 9.3.1957 ja seuran ensimmäisenä sihteerinä vuoteen 1970 saakka. Seuran kunniajäseneksi hänet kutsuttiin 50-vuotisjuhlan yhteydessä 11.3.2007.

Hän on ollut mm. Viipurilaisen Osakunnan kuraattorina 1962-65 ja saanut Karjalan Liiton hopeisen ansiomerkin 1982. Tämänkertaista merkkipäiväänsä Kari Uusitalo viettää kesämökillä perhepiirissä.

Monitoimiveljekset ovat tehneet työtä jo polvenkorkuisesta

Kun on myynyt bensaa polvenkorkuisesta, ei ole ihme, että veljekset **Juha**, 35, ja **Janne Jokinen**, 30, pyörittävät nyt omaa huoltamoyritystään monine oheistoimintoinen Mouhijärven Häijäessä. Iällä pilattuja he eivät olleet aloittaessaankaan: astellessaan isänsä **Reino Jokisen** jalanjäljille, Juha oli 20- ja Janne vain 15-vuotias.

Juha muistelee tankanneensa autoja jo ennen kuin tunsikin numerot.

– Mää päästelen bensaa, sano sää numerot, oli pikkupoika opastanut asiakkaita, kertoo äiti **Liisa Jokinen**.

Monen palvelun toimipaikka

Aloittaessaan vuonna 1992 omaa yritystoimintaa Jokisen veljekset isännöivät ensin kahvilaa, jonka yhteydessä toimi automaattitankauspiste. Neste Häijään uudisrakennus valmistui 2004, ja antoi vauhtia uudelle, monipuoliselle liiketoiminnalle.

Tänään tarjolla on syötävää isoon ja pienen nälkään, ja mukaan voi ostaa niin ruoka- kuin autotarvikkeita. Huoltamolla on pelinurkkaus sekä veikkosten vastaanottopiste. Kabinetti ja kokoustilakin löytyy, samoin ammattiautoilijoille taukopaikka saunalla suihkutiloineen. Ryhmämatkailijatkin voivat poiketa paikalle, sillä 110 asiakaspaiikkaa takaavat, että ruokailu sujuu. Kesäisin terassille mahtuu noin 80 henkeä.

– Ryhmäruokailuista on kuitenkin hyvä soittaa ja sopia etukäteen.

Huoltamon kupeessa on lisäksi Jokisten pyörittämä K-Market, jossa on huoltamon myymälää laajemmat päivittäistavaraliikkeit.

Veljesten yritys Häijään

Monitoimimiesten firmasta löytyy kaikkea veneistä kesämökkeihin.

Huoltokeskus Oy, joka paremmin tunnetaan Neste Häijään nimellä, on kolmen tuhannen asukkaan Mouhijärven merkittävä työllistäjä: Nesteen puolella on 55 henkeä kesäaikaiset apulaiset mukaan lukien, K-Marketissa henkilökuntaa on kymmenkunta.

Juha ja Janne ovat halunneet työllistää eritoten nuoria, ja moni paikkakuntalainen on onkin saanut ensikokemuksensa työelämään heidän firmassaan. Kun huoltamo on auki 24 tuntia vuorokaudessa, niin työntekijöitä tarvitaan kolmeen tuntiin.

Ja jotta vapaa-ajanongelmia ei tulisi, on veljeksillä myös ”muutama kaivinkone”. Lisäksi Janne suorittaa parhaillaan merkonomitutkintoa työn ohessa.

Lomaa yrittäjät eivät isommin ennäitä pitämään, mutta kumpikin huolehtii siitä, että saa syksyisin metsästys- ja rentoutusloma-

viikon Lappiin. Kun toinen lomailee, toinen tekee töitä.

– Silloin yrityksen voi jättää turvallisesti mielin, ja meillä on kyllä todella hyvä henkilökunta, he kiittelevät.

Veljekset näkevät vain hyviä puolia siinä, että yrittäjäkumppani on lähisukulainen, joka jakaa investointiriskit ja käytännön työt. Yrittäjien työnkuva on monipuolinen: keittiön ammatikokkien joukkoon he eivät mene häirimään, mutta tarpeen mukaan käy niin kassapalvelu kuin kahvinkeitto.

Oheistoimintana he harjoittavat myös jälleenmyyntiä. Neste Häijällä käydessä voi samalla ostaa vaikka navigaattorin, veneen, perämoottorin, peräkärryn, laiturin – tai kokonaisen kesämökin.

Kuka on tulossa Pyhäjärvi-juhliin asuntovaunulla tai matkailuautolla, huoltamon pihapiirissä voi yöpyä.

Janne ja Juha Jokisen sukujuuret ovat Pyhäjärvellä äitinsä **Liisan**, o.s. **Pärssinen**, kautta. Huoltamon kokous- ja kabinettitilaa koristavat kunniakirjat, joilla Neste on kiittänyt yrittäjiä muun muassa paikan siisteydestä.

Ukonheikinantin tyttären poikia

Jokisten veljesten sukujuuret ovat äidin puolelta Vpl. Pyhäjärveltä – Liisa on omaasukaa Pärssinen. Liisan äiti **Aino Pärssinen** oli lähtöisin Musakanlahdelta, hänen vanhempansa olivat **Tuomas Kaasalainen** ja **Anna-Maria Karonen**. Liisan isä **Antti Pärssinen** oli Alakylästä, vanhempansa **Heikki** ja **Mari Pärssinen**. Liisa on siis Ukonheikinantin tytär, keneksi joku karjalainen hänet aikanaan Mouhijärven raitilla tunnisti.

Liisa sen paremmin kuin Juha tai Janne eivät ole vielä käyneet kotiseutumatkalla Pyhäjärvellä, mutta äiti Liisa lupaa lähteä reissuun, jos pojat sinne tahovat.

– Karjalaisuus on nyt alkanut kiinnostaa, ja voisi niitä äidin kotiseutuja joskus lähteä katsomaan. Meillä yrittäjinä kesät vaan on

kaikkein kiireisintä aikaa, huomauttaa Juha. – Joka tapauksessa on hienoa, että Pyhäjärveä ja muutakin karjalaisuutta jaksetaan yhä pitää esillä.

– Jonnekin Karjalan kunnalle voisi metsästysreissunkin heittää, tuumaa Janne toden, että myös Mouhijärven historia on alkanut nyttemmin kiinnostaa.

Kotona karjalaisuus on näkynyt, tai paremminkin maistunut, perinteeseen tapan karjalanpaistille ja –piirakoille. Ja kun mummu kävi kylässä, niin murre raskasi.

Yhdeksänlapsisen perheen keskimäinen Liisa on syntynyt evakossa Alavudella vuonna 1940. Pyhäjärvelle perhe palasi monien muiden evakkojen tapan muutamaksi vuodeksi, mutta nelivuotiaana sieltä lähteneellä Liisalla ovat

Karjalankotoa vain yksi muisto: hän istui pihalla, kun muut huusivat, että hevonen tulee. Liisan kohdalla hevonen teki loikan ja hypäsi tytön ylitse tätä vahingoittamatta.

Mouhijärvellä perhe on asunut ja pitänyt huoltamoyritystä jo 1960-luvun alkupuolelta. Jälkikasvuakin on kasuamassa: Juha ja vaimonsa Suwannee ovat yksivuotiaa esiköiden ylpeitä vanhempia, Jannella ja vaimollaan Eveliinalla on neljä lasta.

Yrittäjäveljekset saattavat poiketa Pyhäjärvi-juhliin, jos vain työt antavat mahdollisuuden. Liisa Jokinen sen sijaan on suunnitellut kuuden lähiseudulla asuvan sisarensa kanssa lähtevänsä oikein joukolla kotiseutu-juhliin.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Miten majoittua Mouhijärven Vpl. Pyhäjärvi-juhliin

Juhlatoimikunta ilmoittaa, että Mouhijärvellä ei ole omia hotelleja. Juhlavieraiden ei silti tarvitse jäädä taivasalle, sillä lähietäisyydeltä löytyy varsin kelvollisia majoituskohjoja. Ohessa puhelinnumeroita, joista voi suoraan varata majoituksen juhlien ajaksi.

Hotelli Ellivuori n. 20 km	puh. 03-51921
Karkun Evankelinen kansanopisto n. 12 km	puh. 03-5134151
Simon tila n. 7 km	puh. 03-5185138
Juhlatalo Paavola n. 5 km	puh. 0400-832762
Koiviston Kestikievari n. 7 km	puh. 044-520 7070

Matkailuvaunut ja –autot	puh. 0400-820234
Neste Häijää n. 4 km	tai 040-512 8664

Vammalan ja Nokian keskusta on matkaa Mouhijärveltä n. 20 km.

Tärkeitä puhelinnumeroita juhlaohjelmistusta ovat mm:

Juhlatoimikunnan puheenjohtaja Kari Äikäs	puh. 050- 434 2410
Juhlatoimikunnan varapuheenjohtaja Matti Hassi	puh. 0400-639 147

”Uot sie miul sukkuu” -seminaari Mouhijärvellä

Mouhijärven Vpl Pyhäjärvi-juhliin pidetään jo vakintuneen tavan mukaan sukututkimusseminaari. Aloitamme lauantaina 19.07.2008 klo 12.00 Mouhijärven Yhteiskoulun atk-luokassa.

Ensimmäisenä aiheena Jari Kukko esittelee Kukkojen sukuseuran toimintaa. Tilaisuus jatkuu Pärssisen Sukuseura ry:n perustamisesta kertovalla

osiolla, jossa käydään läpi kokemuksia sukuseuran perustamisesta ja rekisteröinnistä.

Tauon jälkeen Kauko Hinkkanen luo katsauksen sukututkijan lähdemateriaaleihin. Kaukolta kuullaan kokemuksia keskeisten arkistojen palveluista – kuten Kansallisarkisto, Mikkelin maakunta-arkisto, Viipurin arkisto – sekä nykytekniikan suomista mah-

dollisuuksista internetin ja digi-tekniikan avulla.

Lopuksi käydään yleiskeskustelu sukututkimukseen ja pyhäjärveläisiin sukuihin liittyvistä osaajien kysymyksistä.

Tilaisuus lopetetaan klo 13.45 mennessä, jotta sukkokokoukset pääsevät alkamaan klo 14.

ANTERO PÄRSSINEN

Puputit joukolla Pyhäjärvijuhlien järjestelyissä

Tuomas Puputti ja Hilma os. Hankkila Tiitulta tulivat Mouhijärvelle 1946. He lunastivat maatilaa keskeistä kylää kirkon vierestä ja tilalle valmistuivat asianmukaiset asuin- ja talousrakennukset. Perheessä oli kuusi lasta, joista Eino kuoli aivan pienenä. Vanhin veli alikersantti Pentti Puputti haavoittui vaikeasti talvisodassa, puolustaessaan koti- ja synnyinseutuaan. Hän kuoli 29.11.-41. Muut lapset Toivo Erkki, Irja ja Hilka tulivat vanhempien mukana Mouhijärvelle.

Tuomas ja Hilma todettiin Tiitualla hyvin työelämänsä ja aikaansaavina ihmisinä. Tuomalle uuden pellon raivaaminen oli jopa himo, totesi opettaja Koivusalo. Hilma oli Tiituan Nuorisoseuran perustajajäseniä ja aktiivisesti toiminnassa mukana. Tuomaksen vapaa-ajan täytti musiikki. Hän oli suosittu soittaja häissä ja iltamissa.

Mouhijärvellä ajan myötä lapset hankkivat ammat-

tit, avioituivat ja siirtyivät pois kodista. Ensimmäisenä Toivo, joka avioitui ja perusti perheen jo 1947. Mummola oli kuitenkin hyvin keskeinen paikka, johon oli hyvä lasten ja lastenlasten tulla ja sinne tuliti mielellään.

Tällä hetkellä vanhemmat Hilma ja Tuomas ovat jo aikoja sitten kuolleet. Poissa ovat myös veljet Erkki ja Toivo. Jäljellä ovat vain tyttöt Irja Siirtonen Tampereella ja Hilka Lehtonen Vantaalla. Puputin maatilalla omistavat Hilka miehensä kanssa sekä Toivon lapset. Mutta mummola on edelleen hyvin keskeinen paikka. Siellä vietetään sukulaisten kanssa joulut, pääsiäiset, juhannukset, merkkipäivät ja usein muut pienemmätkin pyhät. Hilkan perheellä Sarilla, Irjalla ja Toivon pojilla Markulla ja Jormalla on tilan mailla kesämökit ja nekin tilat ovat tarpeen, kun suvun yövieraita on joskus 30 henkeä.

Vasemmalta Irja Puputti Tampereelta, Keijo Lehto ja Hilka Lehtonen, o.s. Puputti, Vantaalta.

Irja ja Hilka kertovat yhdestä suusta hyvin lämpimästi vanhemmistaan. Meillä oli hyvä koti ja hyvät vanhemmat. Karjalaisuus ruokineen ja murteineen oli meille itsestään selvyyttä. Siisäruksat kokevat karjalaisuuden samalla tavalla kuin kirjailija Laila Hietamies. Kirjailijalta kysyttiin, mitä se karjalaisuus oikein on? Kirjailija vastasi: "Ei sitä voi selittää, se vain on meissä".

Heinäkuun Pyhäjärvijuhli-ssa Mouhijärvellä Puputit ovat joukolla mukana ja talkoihin on värvätty niin "miniä", vävyt kuin lastenlapsenkin. Hilkan aviomies Keijo Lehtonen myyntimiehenä on Matti Hassin kanssa kerännyt enätysmäärän mainoksia. Keijo juontaa yhteiskoululla pidettävän iltamatilaisuuden. Iltan tietokilpailun juontaa Markku Puputti (Aron) entinen vaimo Asta Seppälä-Puputti ja esiintymään tottuneena hän juontaa vielä sunnuntain päiväjuhlan. Asta sai jo esima-

kua viime kesän Pyhäjärvijuhlista. Hän myi siellä Irjan kanssa pääsylippuja. Markku taitelijanimeltään Aro laulaa päiväjuhlassa. Irja Siirtonen on ollut keskeisesti mukana Tampereella pidetyissä kolmessa juhlassa. Ja nyt myös Mouhijärvellä. Hän myy pääsylippuja ja lastenlasten kanssa arpoja. Hilka juhlatomikunnan jäsenenä on monta apulaisen roolia.

Irja tottuneena juhlien järjestäjänä totesi, että me olemme vain pieni osa järjestäjästä. Tarvitaan monia käsiparia vielä lisäksi juhlien onnistumiseksi. Esimerkiksi pitokokki Marja – Leena Viitanen os. Kaasalainen apulaisineen järjestää runsaan karjalaisen pöytäpöydän ruokailijoille. Ja monta muuta asiaa on huomioitava, mutta Kari Äikäsellä on ohjat hallinnassa. Joten tervetuloa. Olette odotettuja vieraita.

SALME RINTALA

Eskola kasvattaa Ellivuorta

Ari Eskola on seitsemättä vuotta Ellivuoren ohjaksissa, ja sinä aikana on alueelle rakennettu jo 45 uutta lomahuoneistoa. Asiakkaat tulevat niin koti- kuin ulkomailta luonnonkauniiseen ympäristöön.

Loma- ja kokouskeskus hotelli Ellivuoren omistaja Ari Eskolan sukuluuret ovat äitinsä Elvi Eskolan, o.s. Skaffarin kautta Pyhäjärven Hassinmäellä.

Olen tällainen karjalais-satakuntalainen risteys, kun isä on Kiikoisista, toteaa Eskola.

Kotona karjalaisuus näkyi ja tuntui arkisessa elämässä, kun myös äidinäiti, mummo Helmi Skaffari,

asui samaa perhettä. Sitä tietä oli turvattu ruokapöytään karjalaista murkinaa ja murreta elinpiiriin. Viisikymppinen Ari vakuuttaa, että häneltä itseltäänkin sujuu karjalankielisten taitojen, vaikka hän niitä vähään aikaan olekaan leiponut.

Karjalaisia sukulaisia kävi myös kotona paljon, koska heitä asuu runsaasti Äetsän ja Huittisten seudulla.

Ari Eskola on kerran käynyt Karjalassa, 2000-luvun alussa.

Hassinmäellä on talot pystyssä, myös äidin kotitalo oli säästynyt sodan melskeissä. Oli se aika sykkähtävä retki, kun talot olivat vielä vanhassa asuunsa, kesäasukkaita niissä nähti olean.

Joskus voisi toisenkin kerran lähteä katsomaan, onko Pyhäjärven rakennus-

kanta ja maisemat nyt muuttuneet.

Yli 700 vuodepaikkaa, ja lisää tehdään

Ari Eskola asuu ja yrittää Mouhijärven rajanaapurissa Vammalassa. Hotelli Ellivuoren omistajaksi ja toimitusjohtajaksi hän ryhtyi vuonna 2001 ostettuaan yrityksen Arsenalilta. Kiinteistömaailma oli jo ennestään tuttu, sillä aiemmin

hän oli toiminut viitisentoista vuotta ammatti-isännöitsijänä.

Kymmenkunta vuotta sitten ostin Äetsästä liike-talon ja pienen kerrostalon, joilla "harjoittelin". Ja ovat ne minulla edelleenkin, Eskola kertoo.

Ellivuorta hän on kehittänyt ja kasvattanut määrätietoisesti lisärakentamisella. Majoitustilaa on rakennettu lisää 45 lomahuoneiston verran, ja osa lomaa-asunnoista on myyty omistusasunnoiksi. Laajentamissuunnitelmia on edelleen, sillä rakennusoikeutta alueella on jäljellä 7 000 neliötä.

Tällä hetkellä Ellivuoresta löytyy kaikkiaan yli 700 vuodepaikkaa hotellista ja lomahuoneistoista.

Luonto kutsuu

Eskola sanoo, että Ellivuoren paras mainosvalti on ympäröivä luonnonkauneus. Kuin sen vakuudeksi kuuluu johtajan huoneen parvekkeen takaa tööttäys, kun joutsenet pyrähtävät lentoon läheiseltä järveltä. Lomapaikan antimiin kuuluu mahdollisuus kalastaa, patikoida luonnonssa ja talvella lasketella Ellivuoren rinteissä.

Kotimaisten vierailijoiden lisäksi asiakaskuntaa tulee ulkomailta, kuten Saksasta ja Venäjältä. Luonto houkuttelee heitäkin.

Jokunen saksalainen on oikein varmistanut, että saavatko he todella poimia ja syödä mustikoita metsästä. Ja venäläiset ovat innokkaita kuhan uistelijoin.

Vilkkaimmat lomasesongit ovat helmi- ja heinäkuu. Lomailijoiden ohella yrityksen kivistä kokoustoi-

minta – monet yritykset tuovat Ellivuoreen henkilökuntansa koulutukseen ja virkistytymään hotelli-ravintolaan.

Suomen matkailun näkymiä Ari Eskola pitää valoisina.

Lapilla on joulumatkansa, mutta muidenkin alueiden pitäisi keksiä teemoja vetonauloiksi – kuten kalastusta ja muuta luontoon liittyvää.

Toimitusjohtaja on jokapaikanhöylä

Yritys työllistää 16 vakinaista työntekijää sekä kuu-kaudesta riippuen 10-25 extraajaa. Siivoustoiminta on ulkoistettu, ja laskettelurinteitä pyörittää oma yrityksensä.

Taloushallinnosta vaimonsa Jaana Eskolan kanssa vastaava toimitusjohtaja tekee pitkää päivää, ja nimittää itseään jokapaikanhöyläksi, joka tarvittaessa asettuu vaikka baaristikin taakse tarjoilemaan. Yksi Ari Eskolan lapsista on yrityksessä töissä, kaksi muutakin sivuhommina silloin tällöin.

Silloin kun vapaa-aikaa liikenee, sen Eskola käyttää urheiluharrastusten parissa. Nuorempana hän pelasi lentopalloa SM-sarjatasolla asti.

Entä ehtiikö perhe mukaan Pyhäjärvi-juhlille?

Jos aikataulu antaa periksi, niin voisi sinne tulla. Meillä äiti on kyllä ahkerasti hoitanut sitä puolta, mutta tietysti olisi tärkeää, että nuorempaakin väkeä saataisiin mukaan toimintaan.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Pyhäkylä-Seuran kuulumisia

Täl nimel myö pyhäkylöiset nyt toistaseks toimitua, vaiks ry- nime peräst puuttuuki. Kirjatoimikunna nimki vaihtu johtokunnaks. Tia kaikil täs vua tiijoks ja kesäsi tervöisii kaikil lehe lukijöi!

Johtokunta järjestäytyi Annikki ja Pentti Kiurun kotona Puskalaitemen Kanteenmaassa. Terveisiä vielä sinne Helsingintien varteen ja lämpimät kiitokset hyvästä ruuasta ja kahvipöydän antimista.

Johtokunnan kokoonpano 2008: Phj. Toivo Hinkkanen, vphj. ja rahastonh. Antti Kaasalainen, sihteeri Seija Jokinen ja muut jäsenet Mauri Hauhia, Kauko Hinkkanen, Irma Karppanen, Pentti Kiuru, Reini Kukko, Jukka Pusa ja Aino Pöyhönen. Johtokunnan työvaliokunta: Phj, vphj, sihteeri ja Jukka Pusa.

Koulupiirimme elämää täydentävien arkistotietojen hakeminen uskottiin Kauko Hinkkasen tehtäväksi.

Matkajaoston muodostavat: Jukka Pusa, phj, Seija Jokinen, Irma Karppanen ja Timo Pohjola. Tehtävänä huolehtia kotiseutumatkojen järjestämisestä entisen Pyhäkylän koulupiirin alueella asuneille ja heidän jälkikasvulleen. Musakka on varattu kesäkuun puolivälissä 2009. Ennakkovaroituksia voi tehdä jaoston jäsenille.

Perinnejaosto huolehtii muistelmien ja vanhojen valokuvien keräyksestä: jäsenet Mauri Hauhia, Turku, Irma Karppanen, Vammala, Marja ja Veikko Lahtinen Kerava sekä Liisa Saarinen Helsinki.

Verkostotyöskentelyyn eli yhteishankkeisiin muiden kyllen ja Pyhäjärvi-Säätiön kanssa valittiin Pyhäkylä-Seuran edustajiksi Kauko Hinkkanen ja Timo Pohjola.

Karttatietoja entisistä asuinpaikoista pyritään tarkentamaan nykyiseen tietöön ja asutukseen verraten. Muistajat vanhenevat ja harventuvat, joten viivytelyyn ei ole aihetta. Nuorempia toimijoita asialle haetaan.

Nuoren polven pyhäjärveläisen elämää valottaa Aino Pöyhösen omakustanne: **Sukelluksia karjalaistytön elämään 1943 -**, jonka Aino lahjoitti seuralle. Mielenkiintoinen kirja. Kiitoksia kirjoittajalle.

Virkistäviä kessii mie toivota meijä pyhäkylöisii puolest kaikil pyhäjärvöisil. Toivottavast Mouhijärvel tavatua!

TOIVO HINKKANEN
tiedotusvastaava

Terveisiä Turusta

Turun seudun Pyhäjärvikerho kokoontui tavan mukaan kauden toisena tiistaina **Tuomo Hinkkasen** toimitukseen nauttimaan kahvista ja hyvästä seurasta. **Jaakko Lavaste** oli valmistellut esityksen Karjalan asemasta Ruotsin ja Venäjän kiistakapulana kautta aikojen. Kertasimme historian tietojamme ja katsoimme kartasta, miten rajoja oli siirretty rauhaa solmittaessa useita kertoja vuosisatojen kuluessa. Mietimme, miten oli mahdollista, että jossain vaiheessa tsaari lahjoitti itsenäisten talonpoikien maat suosiokilleen ja tilallisista tuli lampuoteja. Oli isäntä sitten Ruotsi tai Venäjä, karjalaiset olivat kautta aikojen sisukkaasti suomalaisia ja säilyttivät kieltänsä ja kulttuurinsa. Innokkaimmat kerholaiset olivat ehtineet käydä jo vapun aikoihin Pyhäjärvellä ja kuulumme heidän matkakertomuksensa.

Huhtikuun puolella jotkut meistä olivat tavanneet musiikin merkeissä. **Turun Karjala-kuoron** kevätkonsertti Ruusukorttelin juhlasalissa oli houkuttellut paikalle salin täydeltä kuulijoita. Ohjelma oli koottu kolmen teeman ympärille. Ensimmäinen kuoro lauloi kevätkukkasista, mm. "Sait multa kukkaset toukokuun". Seuraava osuus koostui reippaista merihenkisistä lauluista. Kolmas teema oli Karjala. "Sellanen ol Viipuri" -laulun ympärille rakennettu hilpeä sikermä "Kyl myöki Viipuris" sai kuulijatkin nauramaan. Sikermä alkoi suunnilleen näin: "Viipurin linnan tornist näkyy Nuutin pojan pasas, viipurilaisen rakkaus assuu syvämes ja vassas". Laulu toisensa jälkeen kuvaili värikkäästi karjalaista luonnetta, poikia, tyttöjä, riuita, muistojen Monrepos-puistoa jne. Kuoron iloisesta esityksestä minulle ainakin jäi hyvä mieli pitkäksi aikaa. Huomasin myös ajattelevani ylpeänä, että sellaisiahan me karjalaiset olemme, iloisia, vilkkaita, huumorintajuisia, lannistumattomia laulun ystäviä. Asuukohan muuten pyhäjärveläisenkin rakkaus sydämessä ja vatsassa, vai onko sillä joku ihan oma paikka?

Seuraavaan kerran kokoonnumme syksyllä. Kokouksesta ilmoitetaan Turun Sanomien Extran Treffit -sivulla. Tervetuloa mukaan!

Aurinkoista kesää kaikille! Turun kerhon puolesta

HELVİ WILKKO

Raija Holman "Elämän inventaario" esillä Vammalassa

Raija Holman "Elämän inventaario" on esillä Galleria Ansa Puntalo, Vammala 27.5.- 20.6.2008

Raija Holman taidenäyttelyn avajaiset 27. toukokuuta Ansa Puntalon Galleriassa Vammalassa oli hyvin lämminhenkinen tilaisuus. Taidenäyttelyn avauksen suoritti Ikaalisten kuvataideyhdistyksen puheenjohtaja **Hilkka Rantapuu**. Hän kertoi Raija Holman luomistyöstä vuosien saatossa. Taiteilija itse kertoi jokaisen taideteoksen tarinan ja töissä esiintyneet monet eläytynyt elämän tapahtumat niin ilot kuin surut.

Raijan synnyinjuuret ovat Pyhäjärvellä. Isä Tauno Patrakka oli Rantakylästä ja Aino-äiti o.s. Pusa Salitsanrannalta. Raija oli innostunut piirtämisestä jo lapsesta lähtien. Erikoisen kannustuksen hän sai kansakoulun kolmannella luokalla. Koulussa oli käymälästä tarkastaja ja hän katseli piirustustunnilla lasten töitä. Raijan kohdalla hän katsoi piirrettyä västaräkkiä ja kysyi opettajalta, "mikäs on tämän tyttöksen piirustusnumero?" Vastauksena oli 9, jolloin tarkastaja antoi "määräyksen", että se pitää olla 10. Myöhemmin kannustajina ja opettajina olivat Ikaalisten yhteiskoulun kuvaamataidon opettaja Hilja Vaskinen-Valanne, kuvataiteilija Sirpa Ristimäki opetti maalausta ja kuvanveistoa sekä kuvataiteilija Raimo Heino.

SALME RINTALA

Taiteilijan lahjat näkyivät jo Raija Holman kansakouluvuosina.

Näyttelyn esittely

Raija Holma on aloittanut kuvataiteilijan tiensä keramiikan parissa Kankaanpään opiston kursseilla.

1980-90 lukujen taideteos syntynyt puhtaan valkeat liekkimuodot herättävät kansainvälistäkin huomiota Italiassa Faenzan keramiikkakaupungissa.

Iso perhe, työntäyteinen arki iloineen ja suruineen veivät Raija-aidin pyörytyksensä monen vuoden ajan. Nyt suurien elämämuutosten jälkeen Ikaalisten Rantopään rinteessä sijaitsevassa pikkutalossa on Raijalla alkanut uusi, voimakas taiteellisen luomisen kausi.

On syntynyt öljymaalauksia, keramiikkaa, esinekoosteita, vaikka mitä. Ehtymättömästä kekseliäisyydestä ilmaisemisen tarpees-

ta on syntynyt myös tämä näyttely: "Elämän inventaario", työnimeltä "yhden hengen yhteisnäyttely".

Raija Holma sanoo, että hänelle tuli nyt eteen aika, jolloin hän halusi koota tähänastisen elämän muistot yhteen... Muistot kumpuavat materiaaleista, hyljätystä esineistä ja arjen kuluttamista ympäristöistä, joissa on elämän jälki. Mukana on esteettisyyttä, surumielisyyttä ja hurmaavaa huumoria.

1910-luvun dadaismi ja nykytaiteen Ars -näyttelyiden rajutkin materiaali ja esineinstallaatiot ovat näytäneet miten varteenotettava tehtävä tämänkaltaisilla teoksilla on edelleen taiteen kentässä.

Raija Holma on valtaisan idearikas tekijä, jolla uusi

ajatus syntyy jo ennen kuin edellinen on saanut muodon.

Keramiikkatöissä, valokuvissa, maalauksissa ja veistoksissa meitä ympäröivä kauneus näyttäytyy epätavallisista näkökulmista.

Perustana, lähtökohtana, on yhteys luontoon ja vanhoihin antiikin alkuelementteihin, jotka ovat maa, vesi, ilma ja tuli.

Mukana on uutta ja vanhaa. Esinekoollaisissa tulevat koskettavasti vastaan syntymä, kasvu, rakkaus ja kuolema.

Pienet vanuneet tumput ja parantamattoman sairauden hoitoon käytetty välineet eivät kaunistele. Adressien punosnauhakimput hohtavine väreineen pysähtyttävät.

Kehysmarkun pikkugalleriassa katsoja pääsee orgaaniseen ympäristöön, jossa puu hiihtyy hauraan hohtavaksi, kivi rapautuu kultaiseksi kirjaksi ja maasta peräisin oleva materiaali, savi, saa poltossa pintaan ihmeellisiä värejä... kaikessa mukana taiteilijan valinta.

Raija Holman näyttely ravistelee kaavamaisia taidedikäistyksiä.

Parhaiten näyttely avautuu kun tekijä itse on paikalla kertomassa tarinoita teosten synnystä. Yksin katsellessa on vapaus oivaltaa tai hämmästyä. Ehkä katsojan omatkin mielentilat saavat vastakaikua näistä töistä.

HILKKA RANTAPUU

Kiertokoululaisia Jaamassa

Vuonna 1932 käytiin kiertokoulua Jaamassa Yrjö Savolaisen talossa. Kuvan henkilöt takarivissä vas. Paula Kinnari, Aune Kähkönen os. Savolainen, Alma Pulakka, Sylvi Tomperi, Toini Kaasalainen ja opettaja Impi Puusniekka (Toivainen). Edessä vas. Jenny Malinen, Maire Puusniekka, Sirkka Puusniekka, Jenny Pulakka, Kirsti Systä, Mirjam Inkinen, Torsti Systä, Valteri Naskali ja Reino Pietarinen.

Viel muistelemmua!

Ku kerättii tietoloi ja valokuvvii Kaunista Vpl Pyhäjärvi-kerjoi varte, ni kaikki koulupiiriläisii ei sillo tavotettu. Eikä kaik tavotetutkia siin kiiries hoksanniet, jot heil ois sellasii muistoi ja valokuvvii, mitkä ois hyvä suoha tallennettuu tulevii polvii käyttöy.

Mut mone kohal asja voijua viel korjata. Pyhäkylä-Seura yllene kokous nimittä piätti, jot muisteloijie ja kuvvii keräämistä jatkettua.

Mitä nyt sit kerättii? Täs jottai esmerkkilöi:

Koulu

Koulukäynnist ja opettajist ois hyvä suaha lissii muistoloi taltie. Ja enne tallentamattomii valokuvvii varmast viel joltai vois löytöy.

Elämä enne suttua

Yhe henkilö, koko perie, nuapuruksii tai koko kyläkunna elämisse liittyvii tapahtummii. Mite sillo eletti, mil tultii toimie, mitä syöttii ja millasii uusii ruoka-aineita ruvettii käyttämiä. Siintki ois mukava suaha muistoi ylös, mitä harastettii ja kene kans?

Sota-aika

Ensimmäine evakkuo lähtö, ketä jäi viel kottii tai nuapuri ellämiä hoitamua talvisova ajaks. Mihi vieti, millasel kyvvi ja mitte otettii meijät evakot vastua.

Takasi kottii, mitte se tapahtu ja mitte sit eletti. Ja sit uus lähtö. Millo ja mitte matkua tehti, mihi jouvuttii, mitte hajallie ajautunniet perrie jäsenet tapasiit toisiesä.

Siirtolaisii asuttamine

Mite ja mist uus kotipaikka suatii? Mite rakentamine tapahtu? Millasii nuapurloi löyty? Millasta ol kansakäymine uvel kotseuvul? Mite suatii leipiä ja särvinä? A koulukäynti, mitte se suju ja kuka piäs oppikouluu ja siint ettiepiä? Mite on asukkaita piisant uuves kois, vai täytykö myyvä, ku ei jatkajua oltua.

Sota-aja kirjet

Yks hyvä tietolähe mäneis ajoist o kirjet. Jos löytävättä vanhoi, varsiki sota-aja kirjeitä, ni niis o usseiki tallentun senaikuista tietuo elämisest ja asumisest. Antakua niist kopio seura arkistuo. Jos niis o jottai liija henkilökohtaista, nii nehä voijua kopioinnist jättii pois.

Kuka auttua?

Täs arvokkuas ja kiirielises kerästyös Teijä apun on Pyhäkylä-Seura perinejaosto. Ota heihi rohkijast yhteyttä, hyö mielellii auttuat pienis ja isommiski asjois.

Mauri Hauhia, Päivärinteentie 9, 20300 Turku. P. 040-021 3369, 02-239 3804. mauri.hauhia@pp.inet.fi

Marja ja Veikko Lahtinen, Kivenhakkajantie 16 A, 04200 Kerava. P. 09-242 5991 tai 040 823 7821.

Irma Karppanen, Sylväankatu 3 B 10, 38200 Vammala. P. 03-514 3731, 0400-827 283.

Liisa Saarinen, Salpausseläntie 5 F 124, 00710 Helsinki. P. 09-387 0975.

Rohkijast liikkii

Sinnu kutsutua tärkijii työhö, meijä ”pyhäkylöi-

sii” erilaisii elämävaiheita tallentammua. Sie uot hyvä tärkijä lenkki täs työs. Nii pienet ku vähä isommatki muistot o tärkeitä. Sekä myös valokuvat. Ymmäräthä sie, jot pienist puorist se iso jokiki saup al-kunsa.

Yhteistyöterveisin

TOIVO
HINKKANEN

Kerttu Lappalainen, o.s. Savolainen (vas.) ja Lempi Damskagg kesäisellä pyöräretkellä. Kuva kirjasta Kaunista Vpl. Pyhäjärveä, osa II.

Elisenvaaran pommituksen tarkentuneita tietoja esitellään Räisälä-juhlilla

Tämän kesäisien Räisälä-juhlien 28.-29.6. pääte-maksi nousee Elisenvaaran pommituksen ja sen uhrikujen tarkentuneet tiedot. Harjavalta-salissa (Myllytie 1) Harjavallan koulukeskus 28.-29.6. vietettävien juhlien pääpuhujiksi saapuvat toimittaja **Erkki Rahkola** ja ilmasotahistorian asiantuntija Tekniikan tohtori (honoris causa) **Carl-Fredrik Geust**.

Rahkola teki Elisenvaaran pommituksista YLE:n dokumentin Vaiettu murhenäytelmä, joka oli vuoden 2006 katsotuin tv-dokumentti. Dokumentin

teon jälkeen kuluneiden kahden vuoden aikana hän on haastatellut valtavan määrän pommituksen kokeneita räisäläisiä, ja koonnut heidän muistojaan talteen.

Rahkolan apuna on ollut tunnettu Neuvostoliiton ilmavoimien historian tutkija, DI Carl-Fredrik Geust, joka on perehtynyt perusteellisesti Neuvostoliiton puolustusministeriön arkistojen tietoihin Elisenvaaran pommituksista. Geust on aikaisemmin ollut kirjoittamassa mm. teoksia Suomen museolentokoneet (1981) ja Mannerheim-lin-

ja – Talvisodan legenda (Ajatus Kirjat 2006).

Sunnuntaina Räisälä-juhlien pääjuhlassa kuulemme Rahkolan ja Geustin kertomana tämän hetken tiedot mm. uhrimääristä. He ovat saaneet valmiiksi uuden kirjan Vaiettu Elisenvaaran pommitus - Evakohelvetti 20. kesäkuuta 1944. Teos kertoo pommituksen synkän tarinan sekä pommittajien että uhrien näkökulmasta. Uhrien silminnäkijäkuvausten lisäksi teoksen lähteinä ovat Venäjän sota-arkistosta löytyneet Elisenvaaran pommitustaneen lento-osaston sota-päiväkirjat. Lähteenä on käytetty myös tämän lentoto-osaston historiikka, jossa on minuutintarkkoja kuvauksia suurpommituksesta sekä sen syistä ja seurauksista.

Ruokaa riittää ja oheistapahtumia

Harjavallan Karjalaseura on seitsemättä kertaa mukana Räisälä-juhlien järjestelyissä. Seuran puheenjohtaja **Taimi Bergendahl** ja

sihteeri **Liisa Hällström** kertovat, että juhlakansaa varten on talkooporukka valmistanut 1500 piirasta ja 1000 pullaa. He totesivat, että homma on voimia vaativaa mutta mukavaa.

Lauantaina tarjoaa Harjavallan Karjalaseura Muistojen illan ja iltamien välillä kiusausta ja salaattia koulukeskuksessa. Sunnuntaina ruokailu on kirkonmenojen jälkeen seurakuntatalossa.

Juhlaviikonlopun aikana löytyy Harjavalasta myös oheistapahtumia. Marja Siura on luvannut pitää perustamansa ja ylläpitämänsä karjalaisen suvun koti-, käsityö- ja posliinimaalausmuseo Kukkilinnun auki Räisälä-juhlien aikana. Hänellä on suuri talo tupaten täynnä toinen toistaan mielenkiintoisempaa Karjalasta pelastettua Ollila-Nordling -suvun esineistöä, mitkä kertovat evakkotai-paleesta Käksälimestä Satakuntaan.

KULLERVO
HUPPUNEN

Pakinan paikka

Ryssittelyä

Ryssä on ryssä vaikeaa voissa paistaa! Tämä vanhan kansan sanonta lienee tuttu kaikille suomalaisille, ainakin karjalaisille. Sanonnan alkuperä ei ole tiedossa, mutta hieman alatyylisessä muodossaan se ilmaisee väkevästi kansan syvien rivien tuntoja itänaapurista: käsitys on hyvin kielteinen eikä ole toivoa sen muuttumisesta. Vertauskuva voissa paistamisesta kuvaa ajan arvostuksia: voi oli elintarvikkeena jalostusketjun huippu ja sen avulla muuttui sekundakin primaksi. Vaan ei ryssä.

Näin vahva asenne ryssiä eli venäläisiä ja venäläisperäisiä kansoja kohtaan ei ole voinut syntyä kevyesti ja lujassa se näyttää olevan edelleen. Taannoin tehdyn kansainvälisen asennetutkimuksen mukaan yli 60 % suomalaisista suhtautuu melko tai erittäin kielteisesti venäläisiin. Luku on selvästi korkein Länsi-Euroopan maissa, joiden kansalaisista vain runsas 30 % kokee venäläiset kielteisesti. Mainittu tutkimustulos oli julkisessa keskustelussa monille ”aidosti yllätys” eikä sille muka tahdottu keksiiä selitystä. Karjalaiset ja yleensä vanhempi ikäpolvi eivät olleet niin yllättyneitä. – Pitäisikö niistä vielä tytkätäkin, muistan erään iäkkään rouvan tuhahtaneen tuohon tutkimukseen viitaten.

On rehellisyyttä todeta, että suomalaisten suhde itänaapuriin on kautta historian ollut ongelmallinen. Pietari Suuren ajoista eli 1700-luvun alusta lähtien venäläiset on aina koettu valloittajina, lahjoitusmaa-aikana suoranaisina alistajina. Sadan vuoden takaiset sortokaudet synnyttivät suoranaista ryssä-vihaa, mitä Stalinin politiikka itsenäistymisen jälkeen ei juuri liennyttänyt.

Viime sotien aikana vihollisen nimi oli ryssä ilman kummempia sivistelyjä ja varsinkin talvisodan jälkeen katkeruus voittajaa kohtaan oli syvää mutta aitoa. Spontaanisti syntynyt revanssienkeä kuvaa hyvin se, että päämajan propaganda-osaston johtoon nimetty Reino Palmroth (Palle) soittati yleisradiossa heti rauhaanteon päivänä 13.3.1940 sanoittamansa renkutuksen ”Silmien väliin” (ryssä juu). Kuuntelijia saattoi aistia kapalevalinnasta viestin, ettei asia ehkä jää tähän.

Käsitys venäläisten käytännön taidoista ei koskaan ole ollut häävi. Sakari Pälä kirjoitti asiasta Suomen Sotilas-lehdessä vuonna 1942 seuraavaa: ”Ryssän työllä kansa tarkoittaa sellaista kómpe-löä ja puutteellista, vaikeakaan ihan kelpaamatonta tuotetta, jonka ensi silmäys erottaa puhtaasta suomalaisesta työstä. Ryssän työ on tehty hutiloiden ja vaivoja peläten, se on allaan varkautta ja väärennystä. Myös huonoa suomalaista työtä voidaan nimellä ryssän työksi, tekijän sanotaan tekevän ryssä”. Pälä mukailen on arki-suomeen vakiintunut nykyisin myös vastaava verbi, ryssä, eli tunaroida perusteellisesti.

Sotien jälkeen Suomen virallinen suhtautuminen Neuvostoliittoon muuttui ystävyydeksi, mikä samalla pakotti siivoamaan ainakin julkista kielenkäyttöä. Aito kanssakäyminen muuttui poliittiseksi liturgiaksi, eikä koko ilmaisu ryssä enää sopinut kuvaan. Monilla tahoilla alkoi hysyttelyn aika. Juice Leskinen, suuri tamperelainen sana- ja säveltaiteilija, kirjoittaakin kieliniekän äitinsä ohjeistaneen poikaansa tuohon aikaan käyttämään itänaapurista korkeintaan ilmaisua *ryssbb...ä*.

Suomen kielessä ”ryssä” mielletään edelleen eli Neuvostoliiton jälkeenkin lähes haukkumasanaksi (vrt. hurri), vaikka samankantainen sana esiintyy sekä itse venäjän että useissa germaanisissa kielissä täysin neutraalina ilmaisuna. Häveliäisyyssistä sitä ei juurikaan käytetä valtakunnallisessa mediasa, saati poliitikkojen kielenkäytössä. Mutta kuten Vennamo sanoisi: kyllä kansa silti tietää.

Juice paneekin vanhan kansan viisauden paremmaksi: *Ryssää ei kannata edes voissa paistaa.*

KOIPSELO

63. Räisälä-juhla Harjavallassa 28.-29.6.2008

La 28.6. klo 14.00 Sukujen tilaisuus
klo 16.00 Muistojen ilta
klo 19.00 Karjalaiset ilmatat

Su 29.6. klo 10.00 Messu kirkossa
kunnianosoitukset sankarihaudalla
ja Karjalaan jääneiden muistomerkillä
klo 13.30 pääjuhla

www.vplpyhajarvi.fi

Pyhjäjärven Lomaranta kotiseutumatkailijoiden paratiisi

Leena ja Antti Musakka hoitavat Pyhjäjärven Lomarantaa jo monen vuoden kokemuksella.

Karjalan matkailun avaututtua 1990-luvulla monet karjalaiset ja pyhäjärveläiset joutuivat alkuajoina majoittumaan milloin missäkin. Kunnnes sitten saatiin tietoa, että Pyhäjärvelle on avautumassa Lauri Musakan toimesta oma majoitusyhtiö. Vaikeuksien kautta voittoon voidaan hyvällä syyllä sanoa, sillä monet olivat ne ongelmat, joita suomalainen yrittäjä sai kokea yrityksen alkuvaiheissa.

Ensimmäinen valmistui yrittäjän asunto- ja huoltorakennus ja sitten 1994 saatiin matkailukäyttöön varsinainen päärakennus. Siitä lähtien matkailijat ovatkin voineet täysin turvallisesti mielen ottaa tukikohdaksi Pyhäjärven Lomarannan. Pian Lauri Musakka sai avukseen poikansa Antin ja miniänsä Leenan. Alusta lähtien Lomarannan markkinointia hoiti Laurin vaimo Pirkko Musakka Lappeenrannasta käsin. Lomaranta saavutti alusta lähtien matkailijoiden ja aivan erityisesti pyhäjärveläisten varauksetton suosion.

Jokohan uusi majoitusrakennus ottaa vastaan matkalaisia tänä kesänä?

Lauri Musakan äkillisen poismenon jälkeen toiminta jatkui Antin, Leenan ja Pirkon toimesta. Majoitus- ja huoltorakennuksen pienyys vaati suunnittelua lisärakentamiseen ja muutaman viime vuoden aikana onkin pikkuhiljaa uudisrakennus alkanut nousta. Rakennustyöt keskeytti tulipalo asunto- ja huoltorakennuksessa ja sen sijaan piti kiireesti saada uusi rakennus.

Me matkailijat, jotka olemme vuosien saatossa yöpyneet Pyhäjärven Lomarannassa olemme voineet ilolla panna merkille paitsi kovan rakentamisen myöskin piha-alueen kunostukset. Nyt upeat nurmikot ja istutukset ympäröivät rakennusryhmiä. Isojen laattakäytävien kivet

on hankittu Pitkärannasta ja reunuskivet Käkisalmesta.

Vieraillessamme toukuu-kuussa Lomarannassa Antti ja Leena Musakka ovat toiveikkaita jo saada koko majoitus- ja huoltorakennuksen käyttöön tänä kesänä käyttöön. Tämän jälkeen pystytään kaikkiin kolmeen rakennukseen yhteensä majoittamaan yli 50 henkilöä kerrallaan. Vakituisten apuhenkilöstön saamisessa on aina omat vaikeutensa. Kun Lomaranta ei sijaitse julkisen liikenneliikenteen varrella kulkeminen työpaikalle tuottaa monelle apulaiselle vaikeuksia.

Monet suomalaiset matkatoimistot ovat myös löytäneet Pyhäjärven Lomarannan. Aivan erityisesti

Antti Musakka on saanut lukuisia opastustehtäviä Konevitsan luostarisaareen. Konevitsan luostarin päärakennus on ollut tutustua luostarin rauhaan ympäristöön. Pyhäjärven kylän on helppo tutustua myös omatoimisesti. Monet kartat ja kyläkirjat ovat helpottamassa paikkojen löytymistä oudommistakin kylistä.

Pirkko Musakka kertoo hajapaikkoja vielä esim. elokuulle olevan jonkin verran jäljellä. Monet ryhmät varaavat paikkansa hyvissä ajoin. Jopa ensi vuodeksi on useita ryhmävarauksia jo tehty. Mahdolliset peruutukset tulisi tehdä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta paikat saadaan uudelleen myyntiin. Viisu-

Rautkorpi, Soprikkala ja Kuopsalo

1990-luvun lopulla noin kymmenen hengen joukko palasi kohtaamispaikkaan Noitermaan Sahatalon vieriselle aholle. He olivat tehneet Karttusen Heikin opastamina patikkaretken Soprikkalaan ja tulivat sieltä silmin nähden iloisina, innostuneina ja retkeensä tyytyväisinä.

"Käit sie Rautkorves," kyselivät veljeni Veikko ja Pentti toisiltaan tehtyään eri aikoihin ensimmäisen Karjala-matkansa. Ja käviväthän he kumpikin, totta kai. Itse en ole Rautkorvessa käynyt ja se vähän harmittaa, eikä enää ole veljiä, jotka sinne opastaisivat.

Mitä kumman paikkoja ovat nämä Soprikkala ja Rautkorpi ja mikä viehätys niihin liittyy, kun sinne piti päästä?

Isojaon seurausta

Ikkuna Karjalaan -kirjassa sen toimittaja Kari Pohjakallio on Maanmittauslaitoksen Maanmittausarkistosta hankkimiensa tietojen pohjalta kertonut Saapurin kylän isojakotoimituksesta ja mainitsee toimituksen olleen samankaltaista muuallakin Pyhäjärvellä. Tuossa yhteydessä on tarkasti määritelty kylän talojen kuuluvien peltojen sijainti samoin kuin kylän ulkopuolella, usein kaukanakin kylästä olevat niityt ja metsämaat.

Noitermaalaisilla oli eniten ulkopeltoja kyläkeskuksen kaakkoispuolella olevassa Soprikkalassa ja sen vierisessä Rautkorvessa. Lisäksi oli peltoja laajalla Alangon niityllä eli rautatien ja Kiimajärven välisellä alueella sekä Lammiharjun takana. Viimeksi mainitusta käytettiin usein nimeä Lammintaka-tai Metsäpelto. Aune Inkisen (Viskari) mukaan Porsaanmäen taloilla oli niittyjä kolmessa paikassa. Olivat "kotniityt" eli alusniityt, jonne oli matkaa kaksi kilometriä, Kuopsalon niityt ja hakamaat, matkaa neljä kilometriä ja Tiituan eli Kiislahden niityt viiden kilometrin päässä.

(Noitermaan seudun historiikki, osa 1. s.29)

Jaaman, Paarinan ja Noitermaan taloilla on ollut niitypalstoja jopa Konnitsassa, lähellä Räisälän rajaa, yli 20:n kilometrin päässä, mutta niistä on luovuttu viimeistään Konnitsanjoen perkausten loputtua 1930-luvun alussa. (Toivo Luukkanen, Kotikylämme Konnitsa s.74,76.)

Serkkuni Lottasen Martan mukaan hänen lapsuuskotinsa Ijaksen peltoja oli kotipeltojen lisäksi Alangolla ja Lammintakana sekä karjan aidattu laidunmaa Laiisnuon ja Somerharjun tuntumassa. Lisäksi rautatie harmittavasti hal-

kaisi kotipelto. Isänpuoleinen serkkuni, Niukkasen Kerttu (Pulakka) kertoi heillä olleen peltoja kotona Vesikonmäellä, Metsäpelolla, Alangolla ja Rautkorvessa. Edellisiin verrattuna meillä Vanhammäen Pula-kolla peltoitöihin meno oli helpompaa, koskapa kotipeltojen lisäksi työskenneltiin vain Rautkorvessa.

Takapeltojen hankaluus...

Eri paikoissa olleitten peltojen viljely oli hankalaa. Muistan, miten naapurimme, Matikaisen Heikki (Lautamiehellä) sitä joskus isälle harmitteli. Varsinkin työvälineiden ja koneiden vienti pitkin matkojen päähän huonokuntoisia metsäteitä pitkin tuotti vaikeuksia. Sääkin oli ongelma. Tästä on kertonut Inkisen Aune näin: "Joskus kävi niin, että niitylle päästyä alkoikin sade. Siinä sitten ladossa odotellessa saateen loppumista ja viljan tai heinän kuivumista. Jos sade näytty kestävä kauan eikä työntekoa voitu alkaa, lähdettiin tyhjin toimin takaisin, koneet kuitenkin jätettiin niitylle poutapäivää odottamaan."

Karjan kuljettaminen päivittäin takapeltojen vierisille hakamille oli luku sinänsä. Se oli tavallisesti lasten työtä ja siitä on monilla ikäisiillani ja minua vanhemmilla selvät muistikuvat.

Lehmien ajoreitti Porsaanmäeltä Kuopsaloon on Aune Inkisen eloisesti kertomana tallennettu historiikkiimme (1.osa, s.249-250). Noitermaassa talojen lehmät ajettiin Soprikkalaan joko Sahan suunnasta Lammiharjua pitkin tai Vesikonmäeltä kuja pitkin Kujassuuhun ja siitä edelleen harjutietä Savontin ohi ja sieltä Soprikkalan hakamille. Rautkorpeen ainakin meiltä Vanhammäeltä kuljettiin reittiä omat kujaat, Vesikonmäeltä maantietä pitkin Komosen Kallen kohdalle ja sieltä Rautkorvenkujaan kulkien omille maille. Neuvonnan ansiosta kylässä pyrittiin ennen sotia perustamaan nurmilaitumia, jolloin karja olisi voitu pitää kotipeltoilla. Oma kokemukseni lehmien ajosta osuu sotavuosiin. Reitti Rautkorpeen tuli pienelle ajajallekin tutuksi, lehmät kyllä osasivat kääntyä oikeassa kohdissa. Syyskesällä 1943 paimensimme siellä naapurin Helgan kanssa vierieisillä odemapeltoilla kotiemme lehmiä. Olimme silloin 11-vuotiaita. Nyt ajattelen, että annettiin lapselle melkoinen vastuu.

...ja viehättävyys

Niin, missä piili salojen ja niittyjen viehättävyys, koskapa niitä usein muisteltiin. Niihin on täytynyt liittyä mieluisia tapahtumia.

1900-luvun alkupuolella, vielä 1920-luvulla kaukaisimmille saloniityille mentiin lehmien kanssa koko kesäksi, ja sinne oli rakennettu pieni maja, salomökki. Isän toinen puoliso, Helena-äiti oli Yläjärven Silventoisia, ja hän usein kertoi olostaan ämmänsä (isänäiti) kanssa heidän salomökissään. Siellä on tehty työtä, mutta siellä on ollut myös levollista oloa rauhassa, luonnon keskellä. Helena-äidin kertomissa muistellussa tulee mieleen kaunis musiikkipappale Taalainmaan karjamajoilta ja pyhäamun rauha.

Noitermaassa oli koululaisilla tapana tehdä vappuretki kylän takamaille. Toimi Felin on aikanaan muistellut kevätretkiä näin: "Koululaiset tekivät vappuretki opettaja Kopose kans me mail Soprikkallaa. Hyö juoksi paljai jaloi. Mite sillo olkaa nii lämmintä, ja sinivuokot kukkiit. Niitä ol joka paikka täyn". Myös Karttusen salo vähän kauempana oli suositut vapuretken kohde. Koulun arkea ei juuri muistella, mutta retket jäivät mieleen ja niiden kohteet.

Kesäiset työpäivät, joihin tavallisesti mentiin koko perheen voimalla, ovat lapsille olleet kuin retkipäiviä nekin. Toki töihin osallistuttiin niin pian kuin harava vain kädessä pysyi, ja lapsille isä teki omat pienet

haravat, joilla sitten ojanpientareita haravoitiin. Mutta työpäivään sisältyi myös ruoka- ja lepoahtia. Eivät eväät missään paremmalta maistu kuin ulkona, luonnon helmassa. Ja siellä niityllä ja sen lähimetsässä oli oiva tilaisuus luonnon tarkkailuun. "Tunsin jokaisen polun ja kiven mei salos," sanoi Karttusen Matti, kun hänen ja Annikin kanssa kotikylää muisteltiin. Olen vain kerran nähnyt metsäsiian eli määrän pesäkolon, ja ne olivat "setäläisten" puolella Rautkorvessa ojan penkassa. Siellä käyneet kertovat, että kolot ovat vieläkin näkyvissä. On jotain, mikä on sodalta säilynyt! Kujassuulaisten puolella oli useita lähteitä, ja sieltä oli mieluisaa käydä vettä hakemassa. Omat muistikuvani ovat vähäisiä, minua vanhemmilla niistä olisi enemmän, mutta heidän joukkonsa vähenee vuosi vuodelta.

Aikuisilla oli huolensa töiden sujumisesta, me "keskenkavuiset" olimme vielä huolia vailla. Eikä silloin tunnettu tehomaatolutta. Onneksi ei. Näin meillä muistelijoidella ovat säilyneet omat "soprikkalamme" ja salomaamme.

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Leenan ja Antin tyttärestä Janiinasta kehittyvyyden vuosien mittaan varmasti pätevä opas. Tässä ollaan opastamassa ryhmää Salitsanrannan kylässä.

mihakemusten käsittely kestää useita viikkoja, joten uusia matkalaista ei saada aivan hetkessä tilalle.

Puhelinolot Pyhäjärvellä eivät kannykoista huolimatta aina toimi. Venäjällä matkapuhelut maksetaan aina etukäteen, joten jos kortti alkaa loppua ei auta muuta kuin hakea Käkisalimesta asti lisää puheaikaa.

Varaukset ym. tiedustelut kannattaa siis tehdä Pirkko Musakalle puh. 05-416 5620

Lomaran puhelinnumero Venäjälle on 990-7-911-2341-301.

REINO ÄIKIÄ

Tilaa oma lehti

vpl.

Pyhäjärvi

Suvannon helmi käy pyhäjärveläisenkin käteen

Sakkola-Säätiö on kustannut jälleen mahtavan kyläkirjan. Vuorossa on nyt "Suvannon helmi" ja kirja kertoo Haparaisten, Keljan ja Purpuan kylistä ja niiden ihmisistä ja tapahtumista. Kirjan toimituskunnan on muodostanut työryhmä: Aila Alanen, Antti Hynnä, Hannu Paukku, Hannu Turkkinen ja Marjo Ristilä-Toikka viimeksi mainitun vastatessa kirjan taitosta ja ulkoasusta.

Tietoa, muistoja, kuvia ja karttoja

Kirjan lähes 400 sivua käsittää todella mahtavan tietopakettin, niin kirjoitusten kuin valokuvienkin suhteen.

Työryhmä on pystynyt saamaan kirjoittajiksi useita kymmeniä henkilöitä, jotka omakohtaisesti ovat eläneet noissa kylissä. Osa kirjoituksista ja valokuvista on luonnollisesti löytynyt jo edesmenneiden vanhempien arkistoista.

Useimmat kirjoitukset ovat laadittu hyvin kansantajuisesti ja lukijan onkin helppo lähteä mukaan kotiseutumatkalle Sakkolaan kirjassa esiteltävien kylien tapahtumiin ja ihmisten elämään Sakkolassa. Kirjan aihepiiri kulkee laidasta laitaan. Kyläseittelyn jälkeen käydään Haparaisten koulupiirin talot läpi. Tämän jälkeen käsitellään kylien persoonia ja elämämenoja. Sitten on vuorossa työnteon ja elinkeinon esittelyä. Monet hauskat kertomukset ja valokuvat tuovat esiin perhejuhlat ja

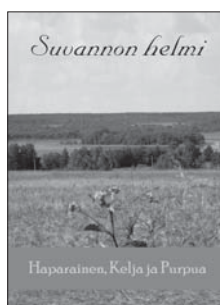

Suvannon helmen tekijöitä Haparaisten kaupan edessä, vas. Hannu J. Paukku, Hannu Turkkinen, Marjo Ristilä-Toikka, Aila Alanen ja Antti Hynnä.

kylän tapahtumat ja harastukset. Varsin suuren huomion ja tarkat kuvaukset ovat vapaussodasta, talvisodasta, jatkosodasta ja evakkovaiheesta. Sotien kuvauksiin, varsinkin talvisodan osalta on aivan luonnollinen selitys, sillä Sakkolan miehet taistelivat omilla kotitansuvillaan. Heikki Karttusen muistelmia myös Pyhäjärven poikien osallistumisesta Keljan taisteluun voi lukea kirjasta.

Kirjaa voi ilomielin suositella myös kaikille pyhäjärveläisille. Kirjaa voi tilata 35 euron+ postikulut hintaan mm. Aila Alaselta puh.03-375 2852 tai 040-7076164, Marjo Ristilä-Toikalta puh. 040-730 2622 tai Anneli Kuismalta p. 03-3748 410.

REINO ÄIKIÄ

Suvannon helmi
Haparaisten, Kelja
ja Purpu

Julkaisija Sakkola-Säätiö

Koski-Print Oy,
Valkeakoski
ISBN 978-952-67047-0-8

Sata vuotta agrologiopetusta

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 100 vuotta siitä kun maassamme aloitettiin ylempi keskiasteen maatalousopetus Mustialassa. Juhlapäivää vietetään 15.6. Mustialaa aikaisemmin oli Kurkijoella aloitettu jo 1897 kaksivuotinen käytännöllistietopuolinen ylempi maanviljelyskoulu, jonka opetushjelma järjestettiin uudelleen 1909 asetuksella kaksi talviseksi maamiesopistoksi. Kurkijoki jatkoi sitten uuden opetushjelman mukaisesti vuoden 1910 alusta lähtien. Niin Kurkijoelta kuin Mustialastakin valmistui silloisen ammattinimityksen mukaisesti maatalousteknikoita. Vasta 1960-luvun alussa ammattinimike muuttui agrologiksi.

Kurkijoen maamiespisto oli toiminnassa vv. 1910-1940 ja tänä aikana tästä opinahjosta valmistui 728 maatalousteknikkoja. Kun näitä suomenkielisiä maamiesopistoja oli siihen aikaan ainoastaan kaksi ja vuosittaiset oppilasmäärät olivat 60-70 oli selvää, että pääsy opistoon oli kovan työn takana. Vain parhaimmat alemmissa oppilaitoksissa opiskelleet pääsivät jatkamaan eteenpäin. Kurkijoella oli oppilaita luonnollisesti ympäri koko maan. Tarkkaa tilasto ei ole siitä, kuinka monta pyhäjärveläistä kävi Kurkijoen opiston. Heistä kuitenkin yksi tunnetuimpia oli Pekka Ikäheimo, monessa mukana ollut maatalousteknikko, joka hänkin viimeisinä elinvuosinaan käytti ammattinimikettä agrologi.

Agrologien Liiton tilaston mukaan koko maassa oppiarvon suorittaneita on 12 332 näistä on 1992 aloitetun uuden ammattikorkeakoulun suorittaneita (agrologi AMK) 1960 kaikista heistä on elossa 9142 henkilöä. Nykyisin agrologeja valmistuu useasta ammattikorkeakoulusta ja yksi koulu on edelleen myöskin ruotsinkielinen.

Sotien jälkeen maatalousteknikoita ja sittemmin agrologeja valmistui siis Mustialassa, Hyvinkäällä ja Turussa (ruotsinkielinen) Mistään aivan lyhyestä oppimäärästä ei ollut aikoinaan kysymys. Päästäkseen hakemaan opistoon piti ensin suorittaa maamieskoulu ja sen lisäksi vuoden kestävä harjoittelu. Suomenkielisiin kouluihin pääsi esim. 1963 aloittamaan 2,5- vuotta kestävää tiivistä koulutusta yhteensä vain 70 oppilasta. Läheskään kaikki säädetyn vuosiharjoittelun suorittaneet eivät ainakaan ensi yrittämällä päässeet opiskeluaan aloittamaan.

Agrologien työtilanne oli 60-70-luvulla vielä varsin hyvä. Useat eri neuvontajärjestöt antoivat työtä monelle vasta valmistuneelle agrologille. Pankit ja muu liike-elämä tarvitsi myöskin maataloudellisen erikoiskoulutuksen saaneita henkilöitä riveihinsä. Aikaisemmin 40-60-luvulla muutamat agrologit menivät mukaan valtakunnan poliittikassa kohotetun kansanedustajiksi ja heistä muutamat jopa ministeriksi. Viimeksi mainituista tulee mieleen ainakin Mauno Jussila, Heimo Linna, Martti Miettunen, Lauri Murtomaa, Pentti Pekkarinen, Martti Pura, Tahvo Rönkkö, Viljam Sarjala, Esa Timonen, Taisto Tähkämä, Eino Uusitalo, Taisto Tähkämä. Kuuluipa myöskin surullisen kuuluisa Yrjö Leino agrologikunnasta valittuun ministerijoukkoon.

Todettakaan, että Kurkijoen opistosta valmistuivat ensimmäiset suomenkieliset naiset (8 kpl) maatalousteknikoiksi 1918-1922. Nykyisin naisten osuus oppilaista on varsin suuri.

Lehtemme palstoilla on viimeksi tämän kirjoittajan lisäksi esitelty mm. agrologi Viljo Kukko Mustiala 1948 ja Johannes Ijas Hyvinkää 1969.

Mustialan oppilaitoksen puistoon kokoontui juhlapäivänä 15.6. 1918 taistelujen muistomerkkin äärelle juhla-kansa kunnioittamaan Forssan punakaartin surmaamia koulun oppilaita. Yli 100 kapinallisen joukko tunkeutui Mustialan oppilaitokseen hakemaan aseita. Tämän tapahtuksen aikana 20 opiskelijaa lähti pyrkimään punaisten rintaman läpi valkoisten puolelle, jolloin heistä 11 ammuttiin. 32 oppilasta jatkoi koulunkäyntiä, kunnes 19.4.1918 punakaartilaiset tulivat hakemaan oppilaita esikuntaan, jossa heille järjestettäisiin jonkinlaista maanviljelystyötä. tosin kuitenkin kävi. Esikunnassa opettajat ja muutamat oppilas vapautettiin ja yksi oppilas määrättiin punakaartiin vartiotehtäviin. Kaikki muut kuljetettiin junalla Toijalaan. Täällä vapautettiin vielä yksi oppilas joka oli tekeytynyt Ruotsin kansalaiseksi. Seuraavana päivänä koko joukko lähdettiin kuljettamaan avonaissa tavaraaunassa Riihimäelle. Matkan aikana murhattiin 17 oppilasta ainoastaan neljän selviytyessä hengissä. Myöhemmin murhaajista osa pääsi karkaamaan Venäjälle ja osa joutui tuomioistuimen eteen saaden eripituista kuritushuonetuomioita. Kuolemaan heistä ei sodan tuossa vaiheessa tuomittu enää ketään.

REINO ÄIKIÄ
Agrologi Hyvinkää 1963-65.

Kun Laatokka taivaallisen aarteiden luovutti tai Salmisen Antti Kremliin kirjoitti

Näistä ja muista sattumuksista kertoo **Seija Haapakosken** ja **Tauno Siitaman** toimittama *Pärnäjoen tällä puolen. Tietoa ja tarinoita Multamäen koulupiiristä*. Teos piirtää vivahteikkaan kuvan niin sotia edeltäneestä ajasta Kaukolan kunnan Multamäen koulupiirissä kuin evakkotaipaleesta ja asettumisesta uusille asuin-sijoille. Teoksen keskioön nousevat muistelijat, joiden kertomukset herättävät uudelleen henkiin kauniit kesäpäivät Karjalassa. Saatavat myös ajattelemaan sodan mielettömyyttä ja jälleennakennussukupolven ponnistuksia. Karjalaista tarina-perinnettä parhaimmillaan edustavat kirjassa muun muassa kertomukset *Laatokan taivaallisesta aarteesta* ja *Pietarin valojen kaukaisista kumajaisista*, joille kuitenkin on omat yhtymäkohtansa todellisuuteen. **Ester Mäkipää**n herkäät runot tuovat omat sävynsä muisto-

jen kudelmaan.

Teos tarjoaa omakohtaisten muistojen lisäksi kaikille Karjalasta ja karjalaisuudesta kiinnostuneille tietoa alueen asutushistoriasta, elinkeinoista, isännän ja emännän töistä, ruokakulttuurista, hengellisestä elämästä sekä juhlien vietosta. Useista kyläkirjoista poiketen kirjassa kerrotaan myös koulupiirin perheiden sijoittumisesta uusille asuinpaikkakunnille ja muutetaan nykypolvien mieleen, millaista oli sodan jälkeen aloittaa elämä materiaalipulan keskellä lähes tyhjästä ja menetettyä kotia ikävöiden. Rohkeimmat kotona käyneistä haaveilevat ryhtyvät kuitenkin rivakasti toimeen ja kävivät asiasta kirjeenvaihtoa presidentti Kekkonen kanssa ja kääntyivät lopulta suoraan Moskovan Kremlin pääministeri Kosyginin puoleen. Tästä kirjassa on

hauska episodi. Vasta 1990-luku tuo mukanaan mahdollisuuden palata kauan ikävöidyille kotikonnuille – tällä kertaa turisteina. Karjalan heimon hajaannuksen keskellä voidaan kysyä, miten karjalaisuus elää ja hengittää nykypolven parissa. Loppuluvussa teos pohdii karjalaisuuden hengen perinnön siirtymistä jälkipolville kyselyaineiston vastasten pohjalta.

Teoksessa on runsas kuvitus, joissa nähdään koulupiirin asukkaista paitsi perhe- ja luokkakuvissa myös arjisissa askareissaan ja yhteisten suurtenhankkeiden parissa (muun muassa Pärnän silta- ja järvien vedenlasku-urakat). Teos sisältää myös autenttisia sodanaikaisia kirjoja ja Multamäen marttojen kronikkatekstejä. Karttaliite tarjoaa apuaan vaikkapa kotiseutumatkalle oman suvun asuinpaikan paikan-

tamisesta.

Teos sopii, paitsi Multamäen koulupiirin asukkaalle palauttamaan muistoja mieleen ja kertomaan suvun historiaa jälkipolville, myös kaikille Karjalasta ja karjalaisuudesta kiinnostuneille. Kasvavan Ylöjärven asukkaalle se kertoo mielenkiintoisen palan paikallishistoriaa.

Pärnäjoen tällä puolen
Tietoa ja tarinoita
Multamäen koulupiiristä
Seija Haapakoski
ja Tauno Siitama (toim.)
181 sivua sekä
aineistoliite ja kartta
Oriveden kirjapaino 2008
ISBN 978-952-92-3493-6

Lisätietoja antaa:

TAUNO SIITAMA
puh. 0400 232 550

Kauvatsan karjalaisilla juhlapäivä

Kauvatsan karjalaiset ry vietti sunnuntaina 8.6. 60-vuotisen toimintansa juhlapäivää.

Jumalanpalveluksen jälkeen kokoonnuttiin Kauvatsan kirkkomaalla olevalle Karjalaan jääneiden vainajien kunnostetulle muistomerkille,

Kirkkokuoron esittämän ”Kiitoslaulu kajahtaa” jälkeen puhui Uolevi Ala-Kurtti.

Tuomo Hinkkasen kerrottua muistomerkkihankkeen historiasta ja kiitettävä seurakuntaa muistomerkkin kunnostamisesta, laskivat Pauli ja Tuula Kähäri Kauvatsan karjalaiset Ry:n kukkalaitteen. Tilaisuus päättyi

yhteisesti laulettuun lauluun ”Jo Karjalan kunnaila lehti puu”.

Palvelukoti Ilolassa pidettyssä juhkakokouksessa, jossa oli läsnä noin 30 henkeä, valittiin yhdistyksen puheenjohtajaksi Tuomo Hinkkanen. Hallituksen muiksi jäseniksi tulivat Maria Eeva, Sirpa Saarinen ja Hannu Pruuki. Kokous oli yksimielinen siitä, että yhdistyksen toimintaa pyritään kohentamaan mm. viertämällä omaa toimintaa, yhteistoiminnalla naapuriyhdistysten kanssa ja ajantasaistamalla säännöt.

Kauvatsan karjalaiset Ry:tä olivat tervehtimässä ja onnittelemassa mm. Kar-

jalan Liiton Satakunnan piirin, Vpl Pyhäjärvisäätiön, Huitisten karjalaisten ja Äetsän Karjalaseuran edustajat.

Juhlissa laulettu yhteislaulu säesti Hannu Pruuki, Hengellisen hetken piti Tauno Wikström, runoja lausui Hilja Pruuki ja tuoreita terveisiä Vpl Pyhäjärveltä toi Kauko Hinkkanen.

Juhlatilaisuus päättyi kahvitarjoiluun, arpajaisiin ja kuulumisten vaihtamiseen. Seuraava tarinailta pidetään Hannu Pruukilla 19.6 klo 19 alkaen.

TUOMO
HINKKANEN

Tuomo Hinkkanen ker-toi Kauvatsan karjalai-set Ry:n perustamisesta ja toiminnasta 1980-lu-vulle asti. Kuva: Joonas Hinkkanen.

Juhlavieraita kunnostetulla muistomerkillä Kuva: Hannu Pruuki.

Räisälän kansanopisto täyttää syksyllä 100 vuotta

Räisälän kansanopisto on Kokemäen Peipohjassa sijaitseva uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton kansanopisto. Se aloitti toimintansa 9. marraskuuta 1908 Karjalan kannaksen koillisosassa Räisälän pitäjässä. Opiston perusti räisäläinen liikemies Juho Lallukka vaimonsa Marian kanssa omin varoin.

Lallukan mielestä koulutietojen tuoman yleissivistyksen puutteen ei pitäisi rajoittaa kenenkään elämää. Itsensä tiedollinen kehittäminen katsottiin kaikkien oikeudeksi. Niinpä opisto pyörytettiin liikelle erityisesti maaseudun sivistystason kohottamiseksi.

Marraskuun 9. päivänä 1908 aloitettiin ensimmäinen työvuo. Opistoon oli kutsuttu 50 oppilasta, joista 30 oli räisäläisiä. Seuraa-

vina vuosikymmeninä oli oppilaita työkautta kohden keskimäärin 42. Opiston vaikutusalueena oli Räisälän lisäksi etenkin Antrea, Kirvu, Käkisalmi, Kaukola, Pyhäjärvi, Sakkola ja Vuoksela.

Opiston historiassa suurimmat mullistukset ja koettelemukset liittyivät sota-aikaan, jolloin pakottavat evakkomatkat vaikuttivat olennaisesti sen toimintaan. Opisto siirtyi sodan jaloissa ensin Teuvalle loppuke-sästä 1940, sieltä Köyliöön syksyllä 1945 ja lopulta Kokemäen Peipohjaan, jossa opisto on toiminut vuodesta 1950 lähtien.

Räisälän kansanopisto täyttää syksyllä sata vuotta. Kansanopistot ovat sadassa vuodessa kokeneet monenlaisia muutoksia, jotka näkyvät selvimmän opetus-

alojen muutoksissa. Opistot muuttuvat yhteiskunnan muutosten tuottamien vaatimusten mukana kuten kuuluukin. Tämän päivän Räisälän kansanopisto tarjoaa yleissivistävää ja jatko-opintoihin valmentavaa ja vaihtoehtoisia koulutusta kaikenikäisille kiireettömyyttä, pehmeitä arvoja ja

taiteita arvostaville.

Räisälän kansanopistossa on lukuvuonna 2008–2009 kolme pitkää linjaa: syksyllä ja keuhalla järjestettävä puolivuotinen kirjoittajalinja sekä koko vuoden kestävä luovan elämäntaidon linja ja ääni- ja energiahoitajalinja. -KH

Tukirahalajoituksia

Räisälän kansanopiston pitkä historia karjalaisten sivistystason kohottajana on saanut monet arvostamaan sen toimintaa. Kansanopiston vuosien varrella käyneet ovat tiedustelleet mahdollisuutta osallistua 100 vuotta täyttävän opiston taloudelliseen tukemiseen. Heillä kuten kaikilla muillakin halukkailla on nyt mahdollisuus suorittaa kannatusmaksu Räisäläisten Säätiön tilille:

Kokemäen Osuuspankki 516105-435312. Maksuun tulee merkitä viestiksi Kansanopisto.

Mahdolliset lahjoituksina saadut tukirahat tullaan luovuttamaan opistolle syksyllä. Mukaan voidaan liittää lahjoittajalista.

Kaunistu Vpl Pyhäjärveä.

Osa I, Pyhäkylän koulutie, 232 sivua, 300 valokuvaa.
Osa II, Juurillaan ja maailmalla, 504 sivua, 1450 valokuvaa. Koko A4. Kirjaparin hinta 95 euroa + lähetyskulu. **Tilaukset:** Toivo Hinkkanen, p. 050 3425 027, tai larjava@gmail.com.

TAPAHTUMAKALENTERI

Lähde kotiseutumatkalle Pyhäjärvelle ti-pe 22.-25.7. Yöpyminen Musakalla. Mahdollisuus kotikylämatkoihin ja käyntiin Konevitsan luostarissa. Vielä muutama paikka vapaana mutta toimi nopeasti. Lähemmin Taisto Luukkanen puh. 050-3070947

Karjalaisten kesäkotit Helsingin Jollaksessa kutsuu. Vpl. Pyhäjärvi-seuran kesäinen tapaaminen ja saunailta kesäkodilla Jollaksessa Helsingin Laajasalossa keskiviikkona 6.8.klo 17.00 alkaen. Seura tarjoaa pullakahvit, saunajuomat ja makkarat voi halutessaan tuoda itse tai hankkia ne Kesäkodin kahviosta. Pakisemme ensi talven toiminnasta ja tutustumme Kesäkotien kokoonntumapaikkana. Tarjoiluiden vuoksi miel. ilmoittautua ennakoon: Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Kesäkotit löytyy kartoista osoitteesta Meri Perttilänpolku 8, Villingin saarta vastapäätä. Kartoilla kadun nimi näkyy usein lyhennettynä M.Pertt.p. Julkissa kulkuneuvoilla sinne pääsee käyttäen metroa Herttoniemen asemalle ja sieltä Jollakseen lähtevällä bussilla nro 85. Bussista jäädään pois Villingin tiehaarassa (Hämeenpantien pysäkki), missä on viitta Karjalaisten kesäkodille. Kävelymatkaa Jollaksentietä pitkin on hiukan yli kilometri.

Pyhäjärveläiset ovat tervetulleita Kesäkodille muu-loinkin. Kesäkodin kahvio on avoinna päivittäin klo 11-20, yleiset saunavuorot ovat perjantaisin. Tilavaraukset perhejuhliin, kokouksiin, majoittumiseen jne. Anja Lehtinen p. 0400-705 959 ja Riitta Sainio p. 040-544 7582

Kesäkodin juhannusjuhlat juhannusaattona 20.6.08 ovat kaikille avoin tapahtuma, joka alkaa klo 14 lähtien saunavuoroilla, klo 18.00 on lipunnosoto, ohjelmaa ja kokko (säävaraus). – Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Linjurilla Mouhijärvelle Pyhäjärvi-juhlille. Suunniteltu matka, linja-autokuljetus Helsingistä Mouhijärvelle Pyhäjärvi-juhlille sunnuntaina 20.7.08, valitettavasti peruuntuu, koska tarvittava määrä lähtijöitä ei ole ilmoittautunut. Mahdolliset tiedustelut joko Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarina.parsinen@pp.inet.fi tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. - Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Vaakunapaitoja on edelleen saatavana ja niitä voi tilata Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarina.parsinen@pp.inet.fi tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla varustettu T-paita löytyy joko valkoisena tai vaaleanharmaana, koot ovat S, M, L, XL, XXL ja XXXL, hinta 12 eur/kpl+postituskulu, jos tilaat 10 kpl saat ne 100 eurolla. Katso kuva padoista ja lisätietoja toukokuun lehdestä. Paitoja saatavana myös seuramme myyntipöydässä Karjalaisilla kesäjuhlilla sunnuntaina 20.7.08 Tampereella (la ei myyntiä) ja Pyhäjärvi-juhlilla Mouhijärvellä molempina päivinä. - Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

Seuraavaan lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa viimeistään **ma 30.6. mennessä.** Huomaa uudet yhteystiedot!

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huitinen
puh. 040 769 5775
tai 02-566 213
fax 02-566 218
reino.aikia@netti.fi

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%

Ukkosen sukuseura ry (Sakkolan Koukunniemi, Pyhäjärven ja Sakkolan Lohijoki)

Sukukokous ja sukujuhla on Villilän kartanossa (Villiläntie 1, Nakkila) 16.8.08 alkaen klo 14.00. Pihaan voi kokoontua klo 13.30 alkaen. Ruokailu pitopöydästä. Ruokailun hinta 18 • / aikuinen, 10 • / 5 - 12 vuotias lapsi sisältää täytekakkukahvit.

Kokouksessa ovat esillä sääntömääräiset asiat. Muu ohjelma koostuu arpajaisista, runoista ja musiikista.

Sitovat ilmoittautumiset viimeistään 31.7.08 mennessä: Marja-Riitta Hakalalle 050-4583509, Raimo Honkasalolle 040-7208732 tai Tuija Ukkoselle 03-4587093.

Tervetuloa sukulaisia tapaamaan!

Sukuseuran hallitus